

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Politikai horoszkóp

A választások küszöbén

Legutóbbi számunkban ezen a helyen kormányválságról írtunk. Azóta már új kormánya van az országnak. „Új” kormány csak az elnevezés, lényegében a liberális kormány marad, Tatarescu miniszterelnökkel az élen. Ami változás történt annyi, hogy a Jorga kicsiny, de ujabban elég hangos pártja kapott kisebb szerepet. Még más lényeges körülmény az is, hogy a kormány Vaida-Voevod Sándor pártjával is választási paktumot kötött és ez a párt, amely a „numerus valachicus” tüzte jelszól zászlajára, valószínűleg szép számmal lesz képviselve a parlamentben.

Királyi kéziratral feloszlatták a parlamentet és ki is tüzte a kormány az új választást december 20-ára. Alig három hét választ el bennünket ettől a nagyjelentőségű politikai aktustól és így lázas izgalmakkal teli hetekre van az ország lakosságának kilátása. Megindul a nagyszabású agitáció, amelyre egy pillanatig sem mondhatjuk, hogy bennünket zsidókat nem érdekel. Sőt, rendkívül fontos reánk nézve, hogy a legközelebbi négy éves szesszióra milyen kormányt kap az ország.

Lássuk a mi szemüvegünkön keresztül, milyen lehet a helyzet? Nem hálás ugyan prognózist csinálni, de a mi helyzetünk megköveteli, hogy tisztán lássunk. A liberális párt nem tudjuk, mennyire erősödött meg a Jorga embereivel és Vaida pártjával, de sok apportot nem jelent a választási kampány során. Jorgának nincs pártja, Vaida pártja pedig kényelmes lesz, hiszen ők fixen és előre megállapított mandátumokat kapnak, tehát nem nagy érdekük, hogy erősen belefeküdjenek a választásokba. Lesznek közöttük olyanok is, akik eszméik elárulását látják ebben a paktálásban, aminek látható jele az is, hogy néhány prominens Vaida-párti kilépett onnan és átment a nemzeti parasztpártba.

A nemzeti parasztpárt hatalmas reorganizáción megy keresztül. Mihalache fiaskót vallott kormányalakítási terve ugylátszik, összehozta az eddig divergáló pártterdekeket és Maniu Gyula újra vállalta a párt elnökségét. Ez feltétlenül nagy megerősödést jelent a pártra és kétségtelen, hogy nagy paraszti tömegek fognak megnyilatkozni a demokratikus nemzeti parasztpárt mellett.

A harmadik faktor, amelyik beleszól a nagy mérkőzésbe, a szélsőjobboldali pártok. Ha egy kalap alá vonjuk őket, előre tudható, hogy elég tekintélyes erőket fognak felvonultatni, mert mit tagadjuk, hiszen tudjuk, hogy nagy tömegeket agitáltak meg eddig és rendkívül erős ellenagitációt kell kifejtsenek a lehetséges pártok, mint a liberálisok és a nemzeti parasztpárt, a georgisták, Juniánék,

hogy ellensúlyozzák az antiszemita jelszóval indulók táborát.

A kisebbségek közül a Magyar Párt bizonyára felhossa majd a maga szavazatait, kevés eltéréssel az eddigi gyakorlatban bevált mennyiségtől. Végül beszéljünk a Zsidó Pártól. Vannak hangok a románság köréből, amelyek azt hangoztatják, hogy előnyösebb volna, ha mi zsidók nem szeparádnánk magunkat és azokat a pártokat támogatónk szavazatainkkal, amelyek erős védőbástyát képeznek a szélsőjobboddallal szemben. Ezeknek könnyű azt válaszolnunk, hogyha elforgácsolódnak a zsidó szavazatok az egyes pártok között, akkor nem sokat jelentenének. Ha pedig nyíltan lecsatlaoznánk egy párt-hoz, örök időkre ellenségek tennék a többi lehetséges pártokat (a többiek amúgy se kérnek belőlünk). Nem tagadjuk, hogy a liberális párt az utóbbi négy éves kormányzása alatt eléggé biztosította a jogrendet és nagyobb sérelme a zsidóságnak nem volt, kivéve a Pop Valér-féle irányzatot, amelyért most annyi elégtételt kapott az ország sokat végzalt gazdasági élete, hogy Pop Valér elkerült

tárcája éléről és tárcanélküli tagja a választási kormánynak.

A nemzeti parasztpárt az előjelek szerint nem nagyon invitál bennünket, aminek az oka, is lehet (erre a többi párt is gondolhat!), hogy „népszerűtlen” dolog a mai viszonyok között kollaborálni a zsidókkal, hiszen a szélsőséges pártok azonnal „zsidóbérenc” címet adnak a zsidókkal együttthaladó pártoknak.

Ha pedig azt a körülményt vizsgáljuk, hogy e pillanatban miképpen áll a Zsidó Párt ügye, akkor szomorúan kell megállapítanunk, hogy a régi zsidó átok most sem hagyott el bennünket. Amikor már ki vannak tüzve a választások, akkor kezd tárgyalni a Zsidó Párt az Unionei Evreilor Roman-nal. Mintha a tüzoltóság akkor kezdene el gyakorlatozni, amikor már ég a ház. A mi házunk — politikai beállítottságunk — már ég s akkor tárgyalgatnak, hogy lépjünk-e ki a porondra, vagy sem?

Jelen pillanatban ez az általános helyzet, a nagy küzdelem megindult és az ország zsidósága feszült figyelemmel nézi az erők összecsapását. Annál is inkább, mert hiszen, körülbelül a velünk való kapcsolatokat fogják fészegetni a pártok a választók előtt és el lehetünk készülve arra, hogy néhány párt állandóan „zsidózni” fog, amihez a mai európai atmoszférát tekintve lassankint, — ha kényeszerből is — de kezdünk hozzászokni. Végül az eredmény a fontos, ami nekünk azt jelenti, hogy olyan kormány kerüljön az élre, amely az alkotmány alapján áll, a demokratikus parlamenti rendszer híve és a jogrendet minden polgár egyenrangúságát feltétlenül biztosítani akarja, tudja és fogja.

A gettópadok körül folyik a harc a lengyel egyetemeken és az egész világon

Francia tudósok és írók tiltakoznak a lengyel gettópadok ellen

Páris. — A lengyel nagykövetnek előkelő francia írók és egyetemi tanárok aláírásával egy memorandumot adtak át, amely azt közli nevükben a lengyel kormánnyal, hogy tiltakoznak a lengyel ifjúság egy részének diszkriminálása ellen. Tiltakoznak a jog és kultúra nevében. Kérik, hogy szüntessék meg azt a megalázó, barbár és igazságtalan intézkedést és a memorandumban kijelentik, hogy remélik azt, hogy minden ország demokratikus tudósai, tanárai és intellektueljei hasonlóképp tiltakoznak majd a zsidó diákság megszegyenítése ellen.

Lembergii jelenések szerint az egyetem rektora szavazás alá bocsájtotta a gettópadok bevezetésének kérdését, amelynek folyamán a diákok írásban közölték felfogásukat. A szavazás eredménye az volt, hogy a diákság nagyrésze nem-el szavazott. Az eredmény kihirdetése után a rektor kijelentette, hogy ezek

után sem tartja helyesnek, hogy a diákok szabad kezét kapjanak és ezért arra kéri a nemzeti demokrata diákokat, hogy a termek jobboldalán foglaljanak helyet, míg a zsidó diákok a baloldalon. Így óhajtja a rendet fenntartani, de ha nem sikerülne így sem, akkor bezárja az egyetemet.

A varsói egyetemen a zsidó és demokratikus érzelmi nem-zsidó diákok közös frontot létesítettek a gettópadok elleni küzdelmekre. Felhívásukban kijelentik, hogy a gettópadok bevezetése „szégyen a lengyel kulturára és súlyos megsértése a legegységesebb emberi jogoknak”. Miközben az elvi tiltakozás az egész világon és Lengyelországban felhangzik, újult erővel támadnak az antiszemita diákok és a varsói főiskola néhány fakultásán erőszakkal kiverték azokat a zsidó diákokat az előadó termekből, akik nem akarták elfoglalni a gettópadokat.

A „Lupta” írja:

Jorga volt miniszterelnök csak egyetlen tisztességes zsidót ismer a világon: Dr Gaster, 80 éves román származású londoni rabbi

A „Neamul Românesc”-ben Nicolae Jorga folytatja azt a cikksorozatot, amelyet megkezdett a zsidók ellen és ennek a legutóbbi cikknek címe: „Gastertől — Fildermanig”. Nevének aláírásával közli cikkét, amelyet a következőkben közlünk:

— Asztalomon egy csodálatos könyv fekszik, amelyet véletlenül találtam meg. Ez a könyv példátlanul jó propaganda számunkra és a szerzője és illusztrátora minden dicséretet megérdemelnek. Ez a könyv bizonyítja azt, hogy mi nem üzünk „antiszemitizmust”, ha tervszerűen védekezünk is nemzetünk elnemzetlenítése ellen. A beküldött könyv címe: „Children's stories from Romanian legends”, vagyis gyermekmesék, román legendák nyomán. Az illusztrátor telítve van poézissal és karikírozó képességgel, névszerint C. E. Brock, míg a fordító Moise Gaster.

Gaster, a nyolcvanéves, világszerte tisztelt zsidó rabbi, aki Eminescu idejében már folklorista tanulmányokat folytatott. Nem tudom, mi okból, talán a zsidók politikai jogai érdekében folytatott harcért, de száműzték Gastert. És mit tett Gaster? Nem úgy, mint Lazar Saineanu, aki azt mondta, hogy nem ért többé románul, hanem amerre ment, mindig hü maradt hozzánk, még londoni rabbi korában is. Ezt több ízben bebizonyította nekünk.

Ezzel szemben a mai Fildermanok erdőrablók lettek és hadiszállítók véencei, akikről még beszélnünk kell és meg kell értsük, hogy védekezünk kell.

Még csak annyit: antiszemitizmus nélkül védekezünk.

Nicolae Jorga.

Igy szól Jorga cikke. Megjegyzésünk erre a következő: Jorga azt írja, hogy Gastert igen nagyra becsüli — állítólag — de viszont elismeri, hogy Gaster is foglalkozott politikai ügyekkel és ezért is ment száműzetésbe. S mit tesznek most a zsidók? Semmiesetre sem rosszabbak, mint volt annakidején az agg londoni rabbi. Filderman sem „erdőrabló”, sem pedig „hadiszállító”. Tiszt volt a háború alatt és számos hadikötőtűtetése van. Az nem bűn, ha állandóan a zsidóságért küzd, amit számtalan cikke, könyve bizonyít. Jorga tudja azt, hogy az még nem bűn, ha valaki népének érdekeit védi. Hiszen szerinte ő sem üz antiszemitizmust, csak „népének érdekeit védi”. Viszont, amit most tesz, az kimondottan a legpronoszírozottabb antiszemitizmus. De nem mondhatjuk, hogy mindég ilyen lett volna Jorga. Amikor miniszterelnök volt, akkor nyíltan hangzottatta, hogy minden polgár egyforma és nem lehet zsidóüldözéssel semmit sem megoldani. A valóni de munte-i szabadságot sem hangzottatott soha mást, mint a legteljesebb demokráciát és megértést.

MIT IR A „LUPTA”?

Dr Lupunak ismert lapja, a „Lupta” is foglalkozik ezzel az ügyel. De mielőtt még a cikket ismertetnénk, előbb az előzményeket írjuk meg. Jorga professzor nemrégiben körlevelet intézett a Kulturliga fiókjaihoz, mint annak elnöke és ebben a körlevélben azt írja, hogy a románság gazdasági helyzete nagyon elgondolkodtató, mert az ország közgazdaságát előzönlötték az „idegenek”, különösen a zsidók. Egy országos gyűlést is egybehívott az utóbbi napokra, amelyet meg is tartottak. Jorga többórás beszédet tartott, amelyben a „román elemnek pozíciófoglalását követelte” és különösen kikelt a zsidó kereskedők ellen.

Ezután egy bizottságot választottak, amelynek az a célja, hogy a román ipari és kereskedelmi pozícióját erősítse.

Ezzel foglalkozik részletesen a Lupta és többek között ezt írja:

„Az egész világ azt kérdi, hogy mi készítette arra Jorgát, hogy újra antiszemita vizekre evezzen. Amellett folyton azt hangoztatja, hogy nem antiszemita, amit azzal is bizonyítani akar, hogy a világ tizenötmilliónyi zsidósága között talált egyet: dr Gaster rabbit Londonban, akit tisztességesnek tart.

Még ezer szerencse, hogy ez a nyolcvanéves ősz ember vak a szemére, mert ha olvasni tudna, akkor megdöbbenően olvasná, hogy egy volt miniszterelnök, aki egyetemi professzor és a román tudományos élet vezérférfia, hogyan tud annyi gyűlöletet hinteni emberekre, akiket tegnap még egyáltalán nem tartott veszedelmeseknek.

De tulajdonképpen miért oly dühös most a zsidókra Jorga és miért gyűlöli úgy a román sajtó nagyrésztét? Talán azért, mert a kulturliga égisze alatt összehívott kereskedelmi értekezleten a kereskedők túntetőleg távolmaradtak? Ugyanezt állapítja meg különben Vaida hivatalos lapja is, aki azt írja, „hogy tömegdebertáció volt az, amit a román kereskedők és iparosok végrehajtottak”, amikor Jorga gyűlését negligálták. De így is van: a keresztény kereskedők és iparosok is távol tartották magukat Jorga gyűlésétől, mert nem abban látják a veszélyt, amiben Jorga

ur. Jorga bojkottot ajánl, holott a keresztény kereskedők igazolják, hogy mennyi zsidó vevőjük van. Különbö tudott dolog, hogy Jorga az utóbbi években minden nyilatkozatát elbojottizálta. Egészen másképen beszélt akkor, amikor miniszterelnök volt, hiszen még választási kartell is létesített annak idején a Filderman-féle párttal”.

Igy ír a „Lupta”. S ha már ezt az egész kérdéskomplexumot fel akarjuk göngyöltetni, akkor meg kell említsük, hogy Jorga újabb politikai kampányával már bizonyos sikert el is könyvelhet. Főleg azt, hogy Tatarescu a párt két tagjának helyet adott az új kormányban és ezzel még jobban dokumentálta, a párt jobboldali beállítottságát.

A KORMÁNYVALSÁG MEGOLDÁSA

Altalában a legújabb kormányválság, amely megoldódott, azt jelenti a zsidóság számára, hogy lényegesebb eltolódás semmilyen irányban nem észlelhető. Ha lesz is valami kihátással a közeljövőben, akkor az éppen a Jorga-pártiak erősebb beleszólása lehet a kormányzásba, akik a vezérek újabb páfordulása miatt erősen zsidóellenes tendenciákat mutatnak fel. Jorga, aki jóban és rosszban is mindég a szélsőségest szerette, most zsidóellenes tendenciáiban is szenvedélyes, ami annál furcsább, mert egy olyan magas kulturájú férfihoz ez semmiképpen sem illik. A „Neamul Românesc”-ben megjelent Jorga cikkeket veteksznek tónusukban a „Porunca Vremii” cikkeinek hangjával. Lehetséges azonban, hogy éppen az a körülmény, hogy a kormányban is helyet foglal egy-két tagja, lehetővé teszi azt, hogy mérsékelje hangját. Egyelőre azonban még minden irányban erős zsidóellenes agitációt fejt ki Jorga professzor és ha dr Gastert, az agg és vak londoni rabbit dicséri is, ez még nem jelenti azt, mintha engesztelhetetlen — vagy engesztelhetetlen? — zsidógyűlöletén változtatott volna.

László Fülöp a világhírű festőművész halála

Nem hinnénk, hogy van komoly újságolvasó ember a világon, aki ne ismerné László Fülöp nevét. Kétségtelenül az utóbbi harminc esztendőben ő volt a világ legjobb és legelőkelőbb portréfestője. 1869-ben született Budapesten, mint szegény zsidó szülők gyermeke. Kezdetben zsánerképeket festett s világhíressé váltak közülük az „Esti imádság”, a „Magyar vízfordó aszszony”, meg a „Sörfőzőház”. 1910-ben Londonban ment és akkor kezdte meg portréfestői karrierjét. Nem volt a világnak az utóbbi időben olyan híres uralkodója, amerikai milliárdosa, vagy angol milliomosa, aki ne tartotta volna fontosnak, hogy valakit családjából, vagy őt magát le ne festesse László Fülöppel. A pápa, az angol udvar mind állandó megrendelői közé tartozott.

László Fülöpöt a zsidó termelő gényus egyik kiváló reprezentánsának tartjuk, dacára annak, hogy 1914-ben kikeresztelkedett. Ezt azonban inkább „udvarképesége” érdekében, mert azt hitte, hogy ezzel előbbrelendül pályája, amit amúgy is a zenithig vitt volna, ha történetesen zsidó marad. Talán inkább azért tette, mert ezáltal angol állampolgár lett, a világháború kitörésekor és mert akkor mindenki gyanus volt, aki nem angolnak született a szigetország területén, ezért próbált eltávolodni mindentől, ami a multhoz kötötte s így a zsidóságától is. Mindezek dacára, mi zsidónak kell tartuk őt, mert mint többiben kijelentette, ő sem tekintette soha másnak magát. Olyan területen hódította meg a világot, amelyet nem tartanak „zsidó” foglalkozásnak. A festőművészet terén alkotott nagyot és maradandót és a firenzei Uffizipalota külföldi termében ott van önportréja, ami azt jelenti, hogy a világnak ez a legelő-

kelőbb képtára is elismerte, hogy a legnagyobbak közül való. Halála mély részvétet keltett az egész művelt világon és neve örökké élni fog ama képek alatt, amelyet zsenialitásával, teremtő géniuszával életre hívott.

— Dr Kecskeméti Lipót örökét ideiglenes jelleggel és egyelőre megbízatás alapján töltik be. A nyugati szertartású izr. hitközség folyó hó 21-én tartott közgyűlésén tulyomó többséggel elhatározta, hogy a fő-rabbi állást egyelőre nem tölti be végleges-sen, hanem ideiglenes megbízást ad dr Lányi György rabbinak a rabbi teendők elvégzésére, amennyiben záros határidő alatt megszerzi a kultuszminiszterium működési engedélyét és a választást csak akkor ejtik meg, ha a román nyelvű rabbi vizsgát a kultuszminiszterium bizottsága előtt letette és számos egyéb feltételeknek eleget tesz. Ideiglenes megbízatása maximum 2 évre szól és állását csak akkor foglalhatja el, ha a működési engedély birtokában lesz.

PRIM
a
fém-tisztítók
királya

PRIM fém-tisztítónak
nincsen párja,
Meggyőződhetik, ha
kipróbálja.

Kérje mind en-
fűszerüzletben

1002 méternyire a tengerszine

felett — nem kívánatosak a zsidók

Stăna de Văle, a hegyes-völgyes Biharorszag legszebb része. Magaslati levegő, csodás fenyőerdők, gyönyörű panoráma, megújódást jelent betegnek, egészségesnek egyaránt. Nem mondunk vele újat, amikor megállapítjuk, hogy a zsidók között is vannak betegek, meg olyanok, akik a megfeszített napi munka után, pihenésre vágnak. Vannak bizony olyanok is, akik Stăna de Vălera, erre a gyönyörű kies magaslati helyre vágnak, amely a görög katolikus püspökség tulajdona, akik oda nagyszerű, minden komforttal berendezett szállodát építettek.

Kezdetben különleges szívélyességgel látják itt a zsidó vendégeket is, akikkel szemben semmiféle különbséget nem tettek, ahogy az már kultúrállamban szokásos. Ezzel szemben most az, történik, hogy amikor szobát akarnak zsidók kivenni, minden szoba „foglalt”. Mi nem vitatjuk azt, hogy teli van-e a stăna de vălei nagy hotel, vagy nincs. Ehez nincs is jogunk. Elvégre nem láthatjuk a portás előjegyzéseit. Némelyek azt mondják, hogy tendencia van benne. Mi nem hiszünk. Nem is panaszkodhatunk a görög katolikus püspökségre.

Ezzel szemben jogunk van beszélni a mi zsidóinkhoz. Vegyük tudomásul, hogy ahol nem látják őket szívesen, oda ne menjenek. Elvégre ha beteg valaki, van még olyan hely az országban, amely 1002 méter magasságban fekszik és jót tesz a zsidó tudóknak, de amellet még szívesen is látják őket. Sőt, olyan hely is van valószínűleg, ahol nem kizárólag tréflí az ellátás. Ugy kell tenni, ahogy egy „uriember” cselekszik, amikor látja, hogy egy társaságban nem látják szíve-

Az ernyővel megvédi a kalapiját és kabátját, de... nem a bőrét!

Ezért naponta kétszer jól dörzsölje be a bőrét Niveával, ettől puha, nyulékony lesz még ha nedves és hideg időjárás is van. A Nivea pótolhatatlan, mert az egyedüli krém, amely Eucerint tartalmaz és az a csodás hatásának titka.

Csak NIVEÁT a BÖRÉNEK

sen. Nem megy többé oda. Tudomásul veszi, hogy erre az üdülőhelyre nem számíthat többé. Nem akarjuk kommentálni az esetet, elvégre magánvállalkozás ez, s azt tesz a vállalkozó, ami neki tetszik. Ha neki a zsidó nem tetszik, azt teszi, hogy finoman azt mondja, hogy „nem tetszik”, illetőleg „nincs szoba”. Nem kell többé zsidóknak a stăna de vălei si és ródlipályán lecsuszni. De miért is éppen ott. Sajnos, a zsidóknak, ezernyi más helye is van, ahol lecsuszhat”. Így például Pop Valér is gondoskodott egy megfelelő ródlipályáról...

Nézze meg mindig a védjegyet

"KOPROL"

CSOKOLÁDE A TÖKÉLETES HASHAJTÓ

4 LEI

Korunk új örülete — csak az állatokat szeretik

Mi van az emberekkel? Egymást gyűlölik, az egész világ farkasszemet néz egymással, legszívesebben egymás torkát vágják át és mintha önmagukat gunyolnák azzal, hogy az állatokat mennyire szeretik. Nemrégien jelent meg statisztika arról, hogy Budapesten több a kiskutya, mint a csecsemő és sokkal jobb dolguk van az ölebeknek, mint az ölbeli gyerekeknek. Vagy vegyük a drága német-hont, ahol vadászkiállítás van és a müncheni „Örök zsidó” kiállítás. Nem voltunk ott egyiken sem, de elképzelhetjük, hogy míg a vadászkiállításon bizonyára gondos szeretet nyilvánul meg az állatokkal szemben, ugyanakkor a müncheni kiállításon csak a fékevesztett gyűlölet ül orgiát. De ha tovább megyünk, láthatjuk, hogy a lengyel huligánok agyonverik a szerencsétlen falusi zsidót, de az állatokat csak kábitással engedik megölni. Embertársadat gyűlöld — főleg ha zsidó — az állatokat szeresd.

Megirtuk már sokszor, hogy a zsidó nem hirdeti az állatszeretetet, de gyakorolja és ha meg is öl állatot, ezt saját létfenntartása érdekében teszi, ezzel szemben vadászni soha sem jár és „ölni az ölésért” elvet sohasem vallja.

A napokban egy budapesti ébredő ujság került errefelé. Ebben a cikk írója azon háborodik fel, hogy a budapesti nagyvágóhidon az állatok 70—80 százalékát rituálisan gyá-

MEZEY BÉLA:

A KISSERÉLT OLAJ

— A „Népünk” eredeti tárcája. —

Határozottan bosszantó volt, hogy a Chanuka mécsesek nem akartak égni. Szegény Chájfem, a zolchivi több, mint félórája kinlódott már, hogy a kanócokat meggyujtsa, de a kanócok csak nem akartak égni. Az olaj, a szent olaj, amit a rebbe egyenesen erre a célra Palesztinából kapott, ott sárgállott a Menórah apró kis vályuiban, de nem akart lángra lobbani. Most már maga a rebbe, a szent ryskovi Májér az Ő végtelen türelmében és a szent „michev” utáni áhítatában vette a kezébe a kis lenkanócokat, megáztatta az olajban és gyújtogatni próbálta az olajat és sajnos neki sem sikerült.

A „szóton”, az Örök Ellenség ártotta magát bele — gondolta magában a rebbe —, ugyanúgy történt most is, mint néha-néha Ros-Hasonohor a Sófár-tuváskor szokott történni, hogy mikor az egész Beth-Hamidrás a szent várakozás szülte felkószott izgalomban várja az első Tekioh felharsozását, akkor a rebbe percekig képielen egyetlen hangot is belefújni a sófárba. Ugylátszik a sátán beleártja magát a chanukamécs gyújtásába is, hogy me már mióta vesződnek vele és a mécs nem akar meggyuladni.

Milyen szépen aranylik a szentföldi olaj... Már nyár végén, mikor az olajat leszüretelik a Kármel hegyén, Reb Smelke, a nagy cáddik unokatestvére, aki már husz éve él kúnn a Szentföldön, gondosan becsomagolja, elviszi a Szent Városba, ott át-

adja az orosz koele vezetőségének, hogy juttassák el az üveg olajat Ryskovba, a szent cáddiknak, Reb Májérnek... Istenem... Istenem... mily hosszú utat is tesz meg minden esztendőben ez az olaj, míg az üveg sérteletlenül Reb Smelke pecsétjével ellátva Reb Májér kezébe kerül. Ha tegyük fel — amittől Isten őrizzen — Szukoti ünnep után Saboth Noachig nincs itt az olaj, akkor mennyi türelmetlenség, mennyi izgalom, mennyi megéjszult várakozás árasztja el a lelkét a ryskovi Reb Májérnek és vele együtt a környezetinek, akik szintén abban a túlvilágot, boldogságot megértő „szchijeban” részesednek, hogy nekik is ad a rebbe egy vagy két decit. Sokszor egy liter olajat küld Reb Smelke, de néha bizony jóval kisebb az üveg egy literesnél és aszerint kell véle gazdálkodni.

De mintha a sátán akarna a szent cáddikkal incselkedni. Az idén pontosan Szukoth ünnep után 3 nappal felezte a posa a kis küldemény érkezett. Maga a cáddik vette át a küldeményt, ő bontotta ki és vizsgálta meg, hogy a pecsét sérteletlen-e, nem-e nyult hozzá utközben szentségtelen kéz? Nem-e történt valami baja utközben a szent olajnak? De hát Istennek hála, minden a legnagyobb rendben volt, csomag, pecsét, üveg, minden tökéletes épségben, az üvegben aranylik a „semen zójisz” és most, mikor használni kell az olajat, akkor egyszerre beleköt a rossz szellem a rebbe szent áhítatába és nem akar égni az olaj...

Már az egész udvar ott várakozik a szobában. Erre az ünnepélyes alkalomra még az asszonyok is elfjöttek, hogy a chanuka mécses olajának lángjai mellett ők is hallgassák a Moauz Cürt énekelni és

ott legyenek, mikor a rebbe a férfakkal és a gyermekekkel együtt éneklí a szent himnuszt. Az összes ryskovi gyerekek itt vannak, fiuk és leánykák mind elfjöttek, már csak azért is, hogy a chanuka-mécs gyújtásának első ünnepi aktusával ők is kiöntsék hálalelt szivecskéiket a Mindenható előtt, mert a súlyos megpróbáltatások között átvezérelte őket a végszen.

A „vész” igazán nagy volt. Soha ilyen veszély nem fenyegette Izráel kisdédjeit Ryskovban és a vidékén, mint ebben a pár hétkben, ami Szukoth elmulta és Chanuka között eltelt. Felütötte a fejét a kis gyermekek réme: a difteritisz... A ryskovi, zolchivi, progoricsevi gyermekek egymásután betegedtek meg. És az Ur jónak látta próbára tenni Izráel apró hitvallóit és azok szüleit, mikor mérhetetlen fájdalmat szurt a gyermekek torkába és a szülők szíveibe. Minden napra jutott három-négy új megbetegedés s a szülők fájdalomtól eltorzulian nézték, hogy a kis Berelik, Duvedlik, Szurelik és Blümelik hogyan viaskodnak azzal a rémmel, amely torkukon keresztül szorítja összéb-összéb a lélegzetüket és üvegesíti el fénylő kis szemeket...

Dehát — és ezt mindig tudták a ryskoviak és progoricsevik — a Mindenható kegyelme határtalan és mire elérkezett a mécs meggyújtásának estéje, ott voltak az összes gyermekek, mind sápadtan a kiállított betegségtől, de most már mind egészségesen, nevetőn, jókedvűen és dalra készen. Csak már az a mécses gyuladna ki és akkor felsípólna száz meg száz kis torokból az ének: Moauz Cür... hogy beleszerkeszthetnének az égiek a gyönyörűségétől.

Még a gyerekek között is a legizgatottabb a

**Telepes
rádiólámpái
fűtéséhez**

DURA-Optima fűtőelemeket

(Száraz-akkumulátor) használaton

Nem kell tölteni, sem kezelni
Minden szaküzletben kaphatók.

Technikai felvilágosítást nyújt:

DURA S. A. Timişoara

ják le. Természetesen a lap tudja, mi kell a népnek és így ír: „A sakter egyetlen hatalmas metszéssel elvágja az állat torkát. A vágó legények hatalmas tálat raknak a kétségbeesetten hörgő tehén torka alá, abban fogják fel a bőven ömlő habos meleg állatvért. A sakter önelégülten nézi a sikerült metszést és odanyul a ziháló testbe, hogy megnézze, kóser-e a hus”. Ezután megállapítja, hogy a bunkózás sokkal humánusabb, mint a sakterrel való vágás. Fájnak a marhák a jóérzésű nemzsidó ujságíróknak. Meg a saktert állítja be, mint valami szadistát. Holott egy ember-társunk üldözése, vagy annak verése sokkal gonoszabb, mint millió állatnak levágása. De az embert, azt nem kimélik. Csak az állatot... az állatot...

Amikor katolikus lelkész ad vért egy zsidó nagybetegnek

Ha az emberek nagyrésze kiméletlen is a zsidókkal szemben, ez nem jelentheti azt, hogy nincsenek kivételek. Így történt egy érdekes eset a magyarországi Kaposvár városában. Az ottani kávéház tulajdonosa, egy zsidó, hirtelen rosszul lett, szájából, orrából folyt a vér és a mentők bevitték a kórházba. Ott feküdt súlyos állapotban és az orvosok úgy látták, hogy csak vértömlesztéssel lehet rajta segíteni. Kipróbálták a rokonok, jóbarátok véréit, de kiderült, hogy egyiknek a vére sem jó. Már-már nem tudták, hogy mit cselekedjenek, amikor a kórház papja, Vaskuthy József katolikus lelkész jelentkezett és kijelentette, hogy szívesen adja véréit a zsidó nagybetegnek.

A műtőben elvégezték a vérpróbát és ez a vér jó volt. A katolikus pap nyugodtan, imáramulcsolt kézzel várt, amíg az előkészületeket megteszik és amikor kellett, adta véréit — a zsidónak.

Amikor megkérdezték tőle, hogy miért ajánlotta fel a vértömlesztést, hiszen a beteg

egy zsidó volt, akkor azt válaszolta: — „Igen, zsidó, de emberitársam és egyforma fiai vagyunk a nagyhatalmu és szeretetet hirdető Teremtőnek”.

Vannak még ilyen tehér hollók is a mai világban. Egy áldozatkész katolikus pap, aki nem hisz a faj és vér mítoszában, aki tudja, hogy az ő vére ugyanolyan összetételű lehet, mint egy zsidónak, mert a természet nem ismer ilyen megkülönböztetéseket. Csak Hitler és katonái mondják, hogy a zsidó, az mongolnéger vérkeverék, csak ők a kiadólok, a teutonok. Ez a kaposvári katolikus pap valóban emelkedett szellemű katonája hitének, amiről erre tett tanúságot tett.

A beteg felgyógyult és a gyűlölet fájó sebére egy balzsam, ez a kis eset... a gyűlölet tengerében parányi oázis. Ne legyünk hallatlanok, amikor ilyesméről kell megemlékeznünk.

A szászok uszítása

Kezd a romániai szászok s általában a németek antiszemitizmusa türehetetlen lenni. Egy sibiu-i beteg zsidó asszony közölte velünk, hogy elment egy ottani szász specialista-hoz, mert zsidó orvos hasonló szakmában nem volt. Az orvos kijelentette, hogy el kellene menjen egy másik orvoshoz is, de ha az illető zsidó lenne, akkor ne is jöjjön vissza hozzá, mert nem kezeli tovább. Ide jutottunk már nálunk is. De nem csupán ezen a téren mutatkozik féltelen gyűlölet. Most jelent meg egy a német ipart dicsőítő kiadvány, amely szintén hallatlanul uszít a zsidók ellen. Van bátorságuk ezeknek az egykori fegyenc-gyarmat kései ivadékaiknak kimondani azt, hogy amit ők teremtetek itt az országban, az mind hasznos, amit pedig a zsidók, az csak a „bolsevizmus” malmára hajtja a vizet. Szemtelenül, aljasul támadja a zsidó gyárosokat és kereskedőket ez a szász újság, aminthogy mindenhol, ahol laknak, azon igyekeznek, hogy keresztül vigyék a hitleri eszméket.

kis Herschell, Smájének, a melámednek nyolc éves kis fia. Hát persze, ő volt első a faluban, aki megkapta a differenciált és a chéder révén, amely ott volt Smájé melámed egyetlen kis szobájában, kapták meg az összes gyerekek... Szóval Herschell volt a vezér a betegségben a gyerekek között és így illő is volt, hogy az ő kis szopránja emelje a gyermek-kórus áhítatos énekét, amelyben hálat adnak a Teremtőnek az ő nagy jószágáért....

De a méces csak nem akart kigyuladni. És mikor egy újabb felőra telt el a hiábavaló vesződéssel, akkor a rebbe hosszasan és fáradtan intett kezével a várakozóknak, hogy ne várják a chanuka méces meggyújtását. És amikor a férfiak, asszonyok, gyerekek megértették, hogy ma este már nem fog meggyuladni a szentolaj a rebbe Menóráján, akkor sokan közülük sirva fakadtak, mert bántotta őket az, hogy az ünnepélyes jelenet ilyen zavart képpé változott át.

A rebbe újra — ma már talán ezredszer — a kezébe vette az üveget, amelyben az olaj volt. Szép aranyárgán csillogott benne a szentföldi olaj és semmi jel sem mutatott arra, hogy kicserélték volna. Persze az üveg pecsétjét már feltörték, mikor a dugót kihúzták és most már nem lehetett megállapítani, hogy a pecsét tényleg Reb Smelke eredeti pecsétje, vagy talán — Isten ments — bűnös, kezek kicserélték volna a pecsétet. A rebbe megkezdte a házinomozást, hát persze ez nem sok eredménnyel kecsegtetett, mert mikor az üveg olaj megérkezett, a rebbe azonnal átadta a feleségének, aki az üveget — mint minden évben — az éléskamrában őrizte egész chanuka estéig. Nem valószínű, hogy valaki

hozzányulhatott volna. A rebbe fáradtan, kedvedenül legyintett, úgy látszott, hogy napirendre tér a megmagyarázhatatlan ügy felett, kezelt — mint mindig, mikor erősen gondolkodott valamiről — fejéhez támasztotta és meredt tekintettel bámult maga elé. Ilyenkor aztán senki se zavarta elmélyülésében a szent caddikot, míg végre vagy ő maga gyújtott rá a pipéjára, vagy hívta egyik-másik kedves hívét és végül veteite a gondolatokban való elmélyedésének.

A caddik felpillantott és két asszony állott előtte. A felesége, a rebbecen és Hencse asszony, Smájének, a melámednek a felesége. A rebbe kérdő pillantással nézett a két asszonyra, akik ott állottak előtte, izgatott szemekkel, sápadtan, lehajtott fejjel és büntudattól gürnyedten. S ahogy a caddik, a bölcs, okos, emberismerő ryskovi Májér pillantása a két nőre esett, rögtön tudta, tisztában volt vele, megérezte, hogy ez a két asszony tudja az okát annak, hogy ma este a rebbe menórájában miért nem égett az olaj.

Várakozón nézett az asszonyokra. A komoly, szép rebbecen, az izgalomtól majdnem sirva, elfuló hangon vallotta be a caddiknak kettőjük bűnét:

— A nap, mikor az olaj megérkezett s a rebbe átadta nekem, én azt a szokás szerint beraktam az éléskamrába egy palcra. Ez kora délután volt; este felé sirva szaladt át hozzám Hencse, hogy a gyermek, Herschele nagy beteg, 39 és fől fokos láza van, nagyon fájlalja a torkát. Én akkor már tudtam, hogy a differenciált rohanta meg a gyermeket, ez a szörnyű rém, amely ilyenkor szökőévekben őszitáján végigpusztít Izrael földjéi között és lekaszálja a zsidó reményesége gyenge, sarjadó magvetését. Hencse is,

A romániai zsidóságnak e német részről ért támadások ellen tiltakozni kell. Minden más támadásnál és piszkolódásnál csunyább és gonoszabb ez, amit ezek a szászok elkövetnek. Mert ők maguk is kisebbségek, ők is érzik sokszor, mi az, amikor le kell mondjanak az uralkodó népnek többkevesebb joggal kijáró privilégiumairól. De még ebben a másodrendű helyzetben is kiütözik a hallatlan német prepotencia. Még most és itt, amikor nem nélkülözhetik a zsidó gyarost, mert venni kell tőle és nem nélkülözhetik a zsidó vevőt sem, még itt is, bitang módon uszítanak a zsidók ellen. Hát már az ardeali szászok között sincsen józan ember, aki vétót merne kiáltani? Még ezen a téren is ádáz harcot kelljen vívni a zsidóságnak. Társadalmilag nem érintkeznek velünk: ám egyenek, igyanak, sportoljanak maguk között. Jobb is a zsidóknak, ha nem keveredik velük. De gazdasági téren ne pimaszkodjanak, mert erre itt nálunk megfelelő retorzióval tud és fog is élni az itteni zsidóság.

**Fejfájás
ellen
Beretvás
parztilla!**

meg én is tudtuk nagyanyáink idejéből, hogy ilyenkor egy petróleum ruhával kell a gyerekek szájába nyulni le torkba és végigkenni a petróleum ruhával a gyerekek torkát. Amikor Hencse sirva, kezeit tördele fajongott előttem, hogy istenem-istenem vége van a gyerekeknek, az ő káddiságának, én is nagyon megijedtem. Szerencsétlenségünkre egy csepp petróleum sem volt a házba és bocsássa meg a rebbe bűnünket, mindkettőnk elvesztettük a fejünket. Hamarjában nem tudtuk, hogy mit csináljunk és Hencse fajgatott, hogy minden perc késő, mert a gyerek hőrg már... És én akkor hirtelen elhatároztam, hogy segíteni fogok Hencsén meg a gyereken és azt mondtam Hencsének: itt van ez az üveg olaj, most érkezett Erec-Jiszraeiból, hamar viadd és kenjed be vele a gyerek torkát. Hencse boldogan rohant a szent olajjal és petróleum helyett a szentföldi olajjal kente be a gyerek torkát. És hála legyen a jószágos Istennek, a gyerek azonnal jobban lett és nemsokára teljesen meg is gyógyult. Igen ám, de a pecsét már fel volt törve és mi gyarló bűnünk tudatában féltünk a rebbetől és nem mertük megmondani, hogy a szent olajat mire használtuk fel.

A caddik megindultan nézett a két asszonyra, akik lázasan kapkodva a szavak után mesélték el neki az olaj történetét, közben lassan mindtöbben betették be a rebe szobájába és nemsokára újra tele volt a rebbe szobája férfakkal, asszonyokkal és gyermekkel, akik mind mohó kíváncsisággal hallgatták a rebbecen elbeszélését...

— Folytasd, csak folytasd, — intette a rebbe feleségét...

— És mikor a járvány bűneink sokasága miatt

NEM HIÁNYOZHAT EGY HÁZTARTÁSBÓL SEM

ARAGAZ

Amikor a gettó asszonyai Malbim vezetésével harcoltak a templomi orgona bevezetése ellen

A „Malbim” életének tragikuma. — „Malbim” szomorú házasságai, válása és kilenc gyermekének korai halála. — „Malbim” harcai Barasch-al, a hatvanas évek legmodernebb bucaresti-i zsidó vezérférfijával. — A „Malbim” átkai és annak következményei. — A nagy tudós emléke ma is él és hat az ország fővárosában.

A belső feszültség, amely benne vibrált, az élet minden vonalán megmutatkozott. Nemcsak a „felvilágosodottság” ellen küzdött, hanem a saját életének tragikumai ellen is. Földi vándorlásának minden új állomásánál jelentkezett ez a nagy feszültség, ez a felcsigázottság és ez a vágy, hogy oszadjon el a gondolatokat elfátyoló érzéshő. Ez az önmagát marcangoló vágyódás vitte ifjúkorában első házassága felé. Nem volt boldog feleségével. Elváltak. S ezután folyton azon rágódott, hogy jött-e, vagy nem? Mózesnek volt-e igaza, aki úgy élt felesége mellett, mintha nem lett volna szabad vele együtt élni? Vagy Mirjannak, Mózes nővérének, aki ezért korholta Mózesét. Amikor elvált, mintha megnyugodott volna. Akkor írta meg első nagy művét, az „Arcot hachajim”-ot és a Sulchan Aruch kommentárját, az „Arcot hasalom” című nagy művét.

De ezután újra elfogta a bizonytalanság. Lelki ismeretfurdalása volt, amely azt sugta fülébe: mi pótolhatja ifjúságának éltakarását? Hátha civódás is volt élete első felesége mellett, mégis zsidó ember nem élhet cölibátusi életet. Ha ember vagyok, egész emberi életet kell élnem... ez volt lényege új gondolatainak. És rabbi Méir újra megnősült. És elindult új városok felé. Önmagát, az életet, a hitben való megnyugvást kereste. Év év után következett és tíz gyermekkel ajándékozta meg felesége. És ebben az „ajándék”-ban mennyi csalódás. Hiszen csak egy gyermeke maradt életben. Ma már ez is

kezdett elharapózni a gyerekek között, akkor Hencse minden anyának adott az olajból és az Uristen végtelen irgalmában minden gyermeket meggyógyított, akinek torkát a szent olaj érintette. Mi aztán, mikor a gyermekek egészségesek lettek, egészen megeléjítettünk az olajról és tegnap estefelé jött át Hencse figyelmeztetni, hogy csináljuk vissza az olajat. De szerencsétlenségünkre nem kaptunk más olajat, mint ételolajat, ami éppen olyan színű, mint a „semen zájisz” és azt kellett visszaolajunk a rebbe olaja helyett, hogy a rebbe ne vegye észre a csalást... De hát... de hát... mi azt nem is gondoltuk, hogy ez az olaj nem fog égni...

A rebbeben közel állott ahhoz, hogy sírva fakadjon, de a rebbe meleg, becéző pillantással fogadta az asszony beszédét. Amikor a felesége a sok beszédétől kifáradva bevégezte az elbeszélést, a rebbe, sokáig maga elé nézve hallgatott s aztán felemelte hangját, hogy mindenki hallhassa, amit mond:

— Ó áldottak legyenek Izrael asszonyai, mikor igazat beszélnek és áldottak legyenek, mikor hazudnak, mert azért hazudnak, hogy jól tehessenek. Nagyon helyesen tetted — fordult a rebbehez — hogy odaadtad az olajat Smáje melamed feleségének, mert Isten így mutatta meg nekünk, hogy az olaj a Hasmonai olaj még ma is csodákat tud művelni, ha hisznek benne...

Progricsevi Árje egy fadarabon egy szál gyertyát behozott, hogy a rebbe azt gyújtsa meg a használhatatlan olaj helyett, akkor mind-mind férfiak, asszonyok és gyerekek zengő szárnyalással énekelték a Moauz Cürt és a rebbe, a szent cáddik hangja tulszárnyalta az összesek énekét, amellyel az éneklők tanúságot tettek a csodahitben és csodavárásban...

ott nyugszik a Sevastopoli temetőben. Azután az asszonya is meghalt, akit szeretett. Rabbi Méirt sok sorscsapás érte. Nem volt négy fal, ahol megnyugodhatott volna. Kinn az életben harc a hitért azokkal szemben, akik gáncsoskodni akartak. És házatán nap, mint nap újabb tragédiák.

KI VOLT AZ ELLENFÉL?

A harc, amely megindult, nagy tét körül forogott. Egyik oldalon a román főváros „aufkláristái” minden erejükkel azon voltak, hogy modernizálják a konzervatív zsidóság intézményeit. Felmerült a nagy Korall templom építése és kimondták a „bűvös” szót: orgona. Igen, akkor már úgy tervezték, hogy a templomot, nyugati zsidókat utánozva, felszerelik ezzel a rituálék által tiltott berendezési tárggyal, amelyet a rabbi a leghatározottabban eltiltottak.

Ki állott akkor a bucaresti-i hitközség élén? Akik nem ismerik az ó-királysághoz tartozó zsidóság rendkívül érdekes történelmét, azoknak nem sokat mond ez a név: Julius Barasch. Ha ardealiak ismerik is, akkor ezt csak onnan veszik, hogy voltak már talán egy előadásán, vagy valami összejevetel alkalmából a bucaresti „barascheumban”. Ez a hatalmas kulturház ennek a Baraschnak nevével viseli, aki 1815-ben született Brody nevé galíciai városkájában, majd onnan Bucarestbe került, ahol mint kiváló orvos és mint filantróp volt ismert. Kerületi orvos volt és praxsisa mellett ráért zsidó ügyekkel foglalkozni. Az akkori „Allgemeine Zeitung des Judentums” című lapban rendkívül érdekes cikksorozatot írt a chassidizmusról és keleti utazásairól. Egy nagyszabású zsidó enciklopédia kiadásán is dolgozott hosszú éveken át és 1856-ban meg is jelent az első kötete ennek a munkának. 1852-ben a természettudományok professzora lett és még ebben az évben modern zsidó iskolát is létesített. 1858-ban megalapította az első bucaresti gyermekkórházat és 1861-ben nagy tanulmánya jelent meg a romániai zsidók emancipációjáról.

Izzig-vérig „modern” beállítottságú ember volt, aki a tradíciók helyébe, a filantrópiát, az összetartást tette. A rideg dogmatizmus helyett mély ember-szeretetet és zsidók iránti különös ragaszkodást. Természetes, hogy az apró zsinagógák kis emberei nem tudták szárnyalásában követni.

Különösen az egyik kis templom rabbija harcolt a legélesebben a reformmozgalmak ellen. Malbim volt ez a rabbi, aki naponta prédikált híveihez. De nemcsak szűk környezetéhez tartozó hívei vették körül, hanem bűvös szavai nyomán hatalmas tömeg állott mögéje, akiknek nem kellett a „felvilágosodottság”, nem kellett az orgona, hanem menni akartak szívvel-lélekkel — utána, rabbi Méir után.

Különösen a gettó, de a reformmozgalmat vezető asszonyai is csüggtek végtelen nagy szeretettel és odaadással ajkán. A hatvanas évek zsidó asszonyai, a román fejedelemiség fővárosában, vakon követték rabbijukat, aki nekik a hitet és bizodalmat jelentette.

Barasch-nak, a reformernek utjában volt Malbim. Minek neki egy fanatikus vallásos zsidó, aki kontrakarrizozza az ő számításait, a „felfelé ivelő”

lelkességét. Barasch is jót akart, de más uton és más módszerekkel. És mert neki volt összeköttetése, neki volt a világi élettel szoros kapcsolata: végeredményben a harcnak el kellett dőlni.

MALBIM VESSZŐFUTÁSA

Malbim érezte, hogy forró lesz a talaj lába alatt. Hiába volt a gettó gyermekeinek, asszonyainak odaadó szeretete, érezte, hogy a harcnak valamiképpen el kell dőlni.

Rabbi Méir koraosz fejét tenyerébe hajtvá magába mélyedt. Bujdosó lélek, bujdosó testben. A galut ez. A kettős galut. Átélti ő maga az egész zsidó tragikumot. — Mije volt neki a nagy családi tragédián és hontalanságon kívül? Semmi más, csak egy volt neki: hogy az Alkotó Egy...

Ki győzött a harcban? 1858 és 64 között Mihail Cogalniceanu volt az ország miniszterelnöke és belügyminisztere. Amikor már nem bírtak tovább Malbim-mal, egy kiutasítási végzést akartak hozatni. De a kormányzat nem szimpatizált jobban a „modern”-ekkel, mint azokkal, akik a nagy parádés orgonás templom helyett a régi gettóban való maradását hirdették. A kormányzat nem haragudott, de végül a sok unszólásra, az akkor uralkodó Alexandru Ion Cuza fejedelem elé vitték a dolgot, aki 1859 és 1866 között uralkodott. A fejedelem hajlott a Baraschék szavára és 1862-ben aláírta a rendeletet, amely szerint Malbim-nak el kell azonnal hagyni az ország területét. És a nagy vándor ment, mert mennie kellett. A csendőrkíséret mellett, amely a bolgár határon fekvő Giurgiuba vitte gyors menetelessel, megállott még egyszer-egyszer és a legenda szerinti súlyos átkot mondott mindazokra, akik akkor elűzetését elősegítették. Nem tudjuk, mi igaz, mi nem ebből a legendából, de az bizonyos, hogy Barasch, a harc vezére egy évre rá, 47 éves korában már kint nyugodott abban a sevastopoli uton levő temetőben, amelynél még egyszer megpihent a nagy talmud tudós, mielőtt elhagyta volna a várost. A fejedelem is nemsokára szomorú véget ért, el kellett hagynia uralma helyét.

És „Malbim”-ot el tudták kergetni, de a malbimi szellem még ma is él a zsidóság körében a román fővárosban. Az a modern templom is, melyben benne bug már évtizedek óta az orgona, de akik életrehívták, azok Barasch-al az élen hamar elpusztultak állítólag a „Malbim” átká nyomán. Sőt még ma is mutatnak egy-két 90 éves öregot, akik a templomok körül járnak-kelnek, akik évtizedek óta eszelősek és az a rögeszméjük, hogy Malbim átkozta el őket, mert akkor ellene voltak és elűzték a városból, amelynek örök időkre díze és dicsősége lett volna.

EPILOGUS

Első cikkünkben megírtuk, hogy a Malbim nevét viselő monumentális templom 1930-ban épült. Ennek a templomnak udvarán öregek és fáradt fiatalok ülnek egy asztalnál. Az árnyas fák alatt — tanulnak és hirdetik ezzel a tanúlással — a malbimi győzelem fensőbbiségét, amely örökéletű. Dániel prófétáról magyaráznak, arról a prófétáról, aki az oroszlanveremből is egészségesen kimenekült, mert hitt az Örök Igazságban. Malbim is egy dánieli próféta volt, akit nem tudtak felfalni az „oroszlanok”. A heti szidrárt tanulják, rásival, meg Malbim művét, a „Hatora vahamicvah” című művét magyarázzák.

Este imádkozás után bevonulnak a templom előcsarnokába, ahol egy másik csoport Talmudot tanul és ott görnyednek a nagy foliások fölé és Malbim midrasi halachikus kommentárjait fejtegetik a Mechiltából.

Még bemegyek az irodába, amely kis muzeum-féle, ahol Malbimra vonatkozó eredeti dokumentumok láthatók. Így az ő kezeirésével látható jegyzőkönyvek és tekának vannak egy hatalmas bőrkötésű könyvbe összefoglalva. Átnézegetem és szeretettel simogatom azokat a lapokat, amelyek az ő kezevonását rejtik magukba — és tőle származnak.

Malbim nagysága, tragikus élete, ragyogó alkotásai megérdemelnék, hogy a hálátlan utókor többet foglalkozzon vele és többet szenteljen életének és művének kellő felismerésére és megvilágítására: arról nem is beszélve, hogy szellemi örökségének szellemében kellene élni annak a nagy zsidó tömegnek, amely ma Bucarestbe él. Talán az ardealiak kis közössége az, amely „szellemik”-ben legjobban megközelíti a malbimi elgondolásokat, mert hiszen ők hirdetik a konzervativizmus erősségét, a „modern idők” felett...

W. S.

Roszbabbodik a mexikói zsidók helyzete

A mexikói szenátusban olyan törvénytervezetet nyújtottak be, amely a mexikói zsidóság jogainak nagyszabású csorbitását jelenti. Ezenkívül teljesen elzárják az országhatárt a zsidók bevándorlása elől. Az akciót a „Kiskereskedők és iparosok forradalmi akciója” kezdeményezte és melléjük állott: Manuel Guadalupe és Gillerman Flores szenátor. A memorandumban többek között azt írják, hogy ez bevezetője egy nagyobb akciónak. Annál is inkább, mert a zsidóellenes akciók megindítása sürgős, nehogy túl késő legyen. Mexikóban körülbelül húsz ezer zsidó van, akik elveszik a mexikánoktól a kereskedelemben és iparban a helyet.

A napilapok — a kormányhoz közelálló lapok kivételével — erős támadásokat intéznek a zsidók ellen s őket „mint az ország legveszedelmesebb elemeinek” deklarálják. A zsidók asszimilációja lehetetlen — írják a lapok. — Vegyes házasságot nem szabad megengedni. Az „Universul”, „Exelsior” és a

„La Prensa” lapok azt követelik, hogy ebből mielőbb törvény legyen. Az „Exelsior” többek között azt írja: „Husz éven belül, a zsidók legyőzhetetlenek lesznek Mexikóban, 50 év múlva a politikai és gazdasági élet teljesen a kezükben lesz”. A másik lap egyszerűen a zsidók deportálását követeli. A „forradalmi akciónak” legfőbb követelése az, hogy a Lengyelországból, Oroszországból és Szíriából bevándorolt zsidók működését illegálisnak és antiszociálisnak tekintsék. A kiskereskedelem kizárólag a mexikói bennszülöttek részére legyen fenntartva. A zsidó kereskedelmi kamarát nyilvánítsák illegálisnak. A zsidók polgári jogait szorítsák meg. A zsidó vállalkozásokat sajtóítsák ki, minden naturalizálást vizsgáljanak felül s azokat, akik nem akarnak asszimilálni, töröljék az állampolgárok listájából.

A zsidó kereskedelmi kamara tiltakozó memorandumot nyújtott át a szenátusnak és kéri, hogy a kormány szüntesse meg a zsidóellenes kampányt.

Szell József magyar belügyminiszter kijelentette:

„Nem vagyok kapható zsidóellenes ténykedésekre”

Budapest. — A magyarországi zsidóság még hetek múltán is hatása alatt van annak a november 7-iki razzianak, amely 12.000 zsidót vert fel álmából és valósággal pánikot okozott a zsidó uccáknak harci jellegű körülzárása. Ezzel kapcsolatban Ruppert Rezső parlamenti képviselő interpellációt intézett Szell József belügyminiszterhez, aki válaszában kijelentette, hogy „sem felekezeti, sem politikai szempontok, hanem kizárólag a rend és közbiztonság kérdése vezette a razzia elrendelésénél”.

Amikor a parlament ülése befejeződött, egy zsidó újságíró a képviselőház folyosóján kérdést intézett a belügyminiszterhez, aki a választ kissé méltatlankodó hangon adta meg:

— Aki engem ismer, az nem tételezheti fel rólam, hogy belügyi intézkedéseimben zsidóellenesség, vagy egyáltalán más, mint a köz-

biztonság feltétlen megóvása vezetne. Amint a múltban, úgy a jövőben sem leszek kapható a belügyi kormányzatban felekezeti szempontokat érvényre juttatni.

A magyar belügyminiszter nyilatkozata megnyugtatólag hatott az ottani zsidóságra. Mi, akik távolról szemléljük az eseményeket, s híradások nyomán ismerjük a magyar belügyminiszter eddigi ténykedéseit, úgy hisszük, hogy részéről meg is van a jóakarata, azonban tanácsadó és bizonyos körök oly irányban befolyásolják, amelyről talán maga a miniszter sem tudja, hogy inkább a zsidóság végzálását, mint a magyar közbiztonságát növeli. Az lett volna szép és valóban megnyugtató, ha a miniszter kijelentette volna, hogy most már a felsőbb hatóságok is látják, hogy a „galíciai beszivárgás”-ról szóló nyilatkozatos híradások nem egvebek, mint uszítások.

A törökök is meg akarják akadályozni a zsidó bevándorlást

Istanbulból jelentik, hogy most került nyilvánosságra Sabri Toprak képviselőnek, a volt földművelésügyi miniszternek törvénytervezete, amely arról szólna, hogy a zsidók bevándorlását megakadályozzák Törökországban. A tervezet bevezetésében elmondja, hogy az antiszemitizmus az egész világon növekedésben van. Még Nagybritanniában is zsidóellenes tendencia nyilvánul meg, sőt még a zsidók saját országában, Palesztinában is üldözik őket. A Balkánon és Középeurópában is növekedésben van a zsidóellenes hangulat, viszont Törökországban mos-

tanig minden zaklatástól mentesen tudtak élni. De a török zsidók nem akarják ezt észrevenni és elismerni. Nem akarnak asszimilálódni, továbbra is saját nyelvüket beszélik és távol tartják magukat a török élettől. Idegen országokból vándorolnak be zsidók, sokan közülük igénylik a török állampolgárságot és ahelyett, hogy törökökké válnának, még inkább judaizálni igyekeznek környezetüket. Ilyen körülmények között nem kívánatos jelenlétük az országban, főleg azoké nem, akik most akarnak bejönni az ország területére. A jövőben olyan külföldi zsidók, a

A törvényeket az ország összes polgárai kell ismerjék...

és teljes joggal, mert ismerve azokat, tudjuk, hogy mely esetben követünk el törvényellenességeket s hogy a büntetéseket elkerüljük, óvatosaknak kell lennünk. Éppen úgy kell ismerjünk az emberi szervezet törvényeit is, mert ha azok ellen vétünk és idejekorán fel nem ismerjük szervezeteink legfontosabb életfunkcióit: a gyomor- és egész emésztő-szervezetünket, önmagunk ellen követjük el a legnagyobb bűnt.

A világhírű Gastro D., amely három zsenilás tudós által lett felfedezve, amerikai gyógynövényből készült; olyan elemeket tartalmaz és olyan tulajdonságokkal bír, hogy nemcsak a gyomor- és bélzavaroknál van rendkívüli hatása, az egész életfunkcióit szabályozza, befolyásolja, de 10—15 éves makacs vese-, epe- és májbetegségeknél is kitűnő eredményeket hozott.

Gastro D. kapható gyógyszertárakban és drogeriákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszertárában, Bucuresti, Calei Victoriei 124.

kik Törökországban tartózkodnak, ne kaphassanak tartózkodási engedélyt és semmilyen körülmények között ne lehessenek állampolgárok.

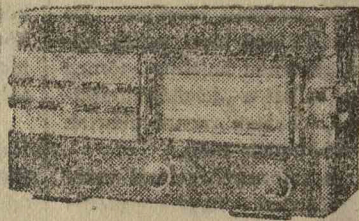
A törökországi zsidóság körében nagy megütődést keltett a tervezet nyilvánosságra hozatala. Jelenleg 100.000 zsidó él Törökországban, akiknek törvényes uton szerzett állampolgárságuk van. 1920-tól 1933-ig jöttek oroszországi zsidók, azonban ezek nagyrésze tovább vándorolt. Különben nem volt zsidó bevándorlás és mióta Hitler van uralmon Németországban, azóta Törökországba igen kevés zsidó menekült. Van ugyan körülbelül 100 egyetemi tanár, tudós és szakember, akiket a török kormány külön meghívott az országban való letelepedésre, hogy tudásukat hasznosítsák az ország javára.

— Lord Rotschild emléke. A Balfour deklarációt bevezették a Nemzeti Alap aranykönyvébe, s ez alkalomból az Executive és a Jewish Agency tagja, prof. Selig Brodetzky nagy beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy 20 esztendő távlatából úgy látja, hogy az állameszme ezután még növekedni fog a zsidóság körében és ezzel a zsidó szabadságesszme is erősödik. Ez az 1937-es esztendő nem emlékeztetendeje a Balfour-deklarációnak, hanem a valóság legbiztosabb záloga. Senkisé tudja hogyan fog fejlődni a történelem. Lehetséges, hogy más dokumentumok is következnek, de a Balfour deklaráció mindenkori a legerősebb hajtóereje lesz a további fejlődésnek. A Rotschild név mindenkori tiszteletet és szeretetet fog ébreszteni az eljövendő zsidó generációk körében. Herbert Sidebotham, aki Scrutator álnéven ír, kijelentette, hogy bizik abban, hogy a Balfour deklaráció nem lesz kisebb jelentőségű a jövőben, mint amennyire a múltban volt. Nagybritannia és Írország Nemzeti Alapjának elnöke prof. Samson Wright, tisztelettel emlékezett meg a második lord Rotschildról és kiemelte a Rotschild család 150 éves humanitárius jelentőségét. Capitan Róbert Solomon átadta Ussischkin által aláírt diplomát, a mostani lordnak, aki unokaöccse a Balfour-deklaráció Rotschildjának. Lord Rotschild beszédében rámutatott azokra a jelentős etappokra, amelyeket felmutathat a palesztinai építési munka. 1881-ben építette ki Edmund de Rotschild háró a pionirkolonizát, amikor összesen 25.000 zsidó élt Palesztinában. 1914-ben 80.000 zsidó élt ott, 1917-ben jött a Balfour-deklaráció és a jelenlegi helyzet, amelyet példátlan erőfeszítések árán értünk el. Ha a zsidók megértették volna a „nemzeti otthon” eszméjét, vagy mindenki megértéssel viseltetnék most, akkor bizonyára példátlan fejlődési processzus következne be Palesztinában — fejezte be Rotschild érdekes beszédét.

IRON TRIUMPH

Modell 1938.

Legjobb minőség. Bizonyítéka, hogy Csehszlovákiában két hónap alatt több mint 6000 Triumph készüléket adtak el.

Ára 6880.- lei

Minden szaküzletben kapható.

IRON-TRIUMPH

60 állomásvétel. Hullámhossz 18—2000 m. Természethű leadás. Nagy hangerő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Aradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

Nepünk cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Előfizető: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 le
Magánosoknak egész évre	300 „
„ fél évre	160 „
„ negyed évre	85 „
Előfizető: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	24 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5698

Ünnepek: Kiszlev 22, november 26.

Szombat: Kiszlev 23, november 27.

Heti szidra: **וישב**

Heti haftora: **כה"ה על שלשה**

Szombat kezdete:

Ünnepek bezárás 4.19

gyertyagyújtás 4.29

Istentisztelet kezdete 4.41

Szombat befejezése 5.36

Ros-Chodes Tévét bencsolás.

Szombat, december 4-én Ros-Chodes.

Szombatnap, nov. 28-án este, Chanuka-gyertya gyújtás.

Szombat, nov. 29-től december 6-ig Chanuka.

Az isteni szikra

Chanuka 5698

A midrás szerint Jákob ősapánkat jogos gondalom töltötte el, amikor látta Ezsau csatlósait, a törzsfőnökök és kiskirályok sorát, amint az Irás egyik szakaszában felsorolja.

A midrás aggodalma talán sonasem volt akkor aktuális, mint napjainkban, amikor a zsidók kései ivadékait a gyűlölködés szelleme pusztítással, pogrommal és bojkottal fenyegeti. A lengyel, német, vagy palesztinai testvéreink kétségbeesetten néznek körül, mert nem tudják, hogy honnan jöhet segítség, mely megvéd az ellenségek millióitól.

A próféta megjósolta: „vöhojo besz Jákob” és „idővel Jákob háza tűz martaléka lesz”, „József háza lángtengerré”, „Üvész lesz az ővölök”, „a gyűlölködő testvéreink, Ezsau és József háza szalma lesz”, megsemmisül, és pernyéje lesz. Így van és lesz időtlen ideig. A gyűlölet tüze, akármilyen modern eszközökkel terjesztik is, rádióval és egyéb propagandával, a vége: szalmaláng lesz, elhanyagolt, semmivé lesz.

Erre tanítanak bennünket a chanuka mesék is. A régi harcokról és küzdelmekről tanítanak, amelyeket Juda Makkabi és hős testvérei, a jámbor Matiszjohu fiai vívtak maroknyi csapatukkal, a hatalmas tuellrovel szembe. Ezek a mécsék már sok sötétséggel dala, így legyőzheti egy millió gyertyafényű szikra vakító fényét is.

Felmerül a kérdés: Hogyan vészünk mi a törpe kisebbség a harcra a rettentő túlsúlyban szemben? Csak egy reményünk lehet: a gyűlölködés kedvel bennünket az Ur, mert hiszen a gyűlölködés vagyunk az örök törpe kisebbség”. Kisebbség vagyunk, kevesen vagyunk, de időtlen ideig gyűlölnék bennünket. Már akkor is, amikor József ősapánk, az egyiptomi népet mentette az éhhaláltól, mert előrelátó és gondos. Aminthogy mindég ezért gyű-

löltek bennünket. Még ma is józsefi szerepet vállalnak sokan közülünk. Így Roosewelt agytrösztje is megoldotta tanácsaival a rettentő munkanélküliséget az Egyesült Államokban, amellyel egy új éhínségnek kitétt országot, sőt világrészt mentett meg az alámerüléstől. De hiszen éppen ezt nem bírják meg azt sem, hogy a zsidó nép évezredek óta az isteni diéta szerint rendezte be életét, mert erkölcsös volt, mértékletes, egészséges és szívós. Ezért maradt fenn és ez ennek titka.

Ebben rejlik jövő fennmaradásának titka is. Ha felismeri a zsidó tanban levő energiák nagyságát, ha megtudja azt, hogy az állandó lelki gyakorlatban van az isteni elixír, akkor nem kell félni attól sem, hogy mit határoz az újabb királyi bizottság Palesztinában, mert akkor az osztatlan Szentföldet nem veheti senki földi hatalom el tőlünk. Gyermekeink zsidó nevelésével, áldozatkészséggel hitközségeinkkel és minden kulturális és szociális intézményeinkkel szemben tegyük meg kötelességünket. Aminthogy Palesztina felépítését is minden erőnkkel támogatni kell. Ha mindezt megteesszük, akkor méltóak leszünk a „makabeusok utódai” büszke elnevezésre. Akkor majd elismerik a gyűlölködő népek is mind, hogy valóban jó és derék ez a zsidó nép. Akkor majd új világosság fog derengeni Cionban és mindnyájan részesülünk fényében...
 Sannicolaul-Mare.

Dr. Feldman Sámuel, főrabbi.

— Németország szállít az arab terroristáknak fegyvereket. (Páris). A francia fővárosban megjelenő „Marianne” című lap részleteket közöl azokról a fegyverszállításokról, amelyeket német fegyvergyárak eszközöltek a palesztinai arab terroristáknak. Főszállító az erfurti Suhl fegyvergyár. Kaptak az arabok 98 milliméteres ágyukat is. Francia határőrök több ízben feltartóztattak karavánokat, és Szíriából szállított fegyvereket koboztak el. A Transjordániából szállított fegyverek, amelyeket elfognak, minden esetben német gyármányuak. A transjordániai kormányban van egy szerződése az essen Krupp gyárral, amely 1938-ig van érvényben. A legaktívabb fegyverközvetítővel foglalkozó német állampolgár Gustáv Schmeller, aki a westfáliai Münsterből származik és 1920 óta lakik Palesztinában. A „Marianne” szerint Schmeller 1920-ban egy tudományos expedíció tagja volt, amely bejárta Ázsiát és most olyan szerepet játszik ott, mint egykor Lawrence ezredes, az angolok részéről.

— Amerikai zsidó cégeket ítéltek el, mert megszegték a bojkottot. (New-york). A bojkott-bizottság elítélte három new-yorki céget 7500 dollárra, amit jótékonyági intézményeknek kell adniuk, amiért megszegték a német árak bojkottmozgalmára tett fogadalmukat. A kereskedők kijelentették, hogy alávetik magukat az ítéletnek és megfizetik a kirótt büntetést.

— A sanghaji és tiencsini zsidók Dél-amerikába akarnak vándorolni. (Sanghai). Azon zsidók közül, akik a háború folytán elvesztették az egzisztenciájukat, azzal a kéréssel fordultak a „Hicem” távolkeleti osztályához, hogy segítsék elő számukra a Dél-amerikába való kivándorlásukat. Azt is kérték a tiencsini zsidók, hogy lehetőleg Ausztráliában, vagy Mexikóba mehessenek. Nagyrészt olyanok, akik export-import cégeknél voltak alkalmazásban és a japán-kínai háború folytán elvesztették állásukat. Ha meg is szűnne rövidesen a háború, akkor sincs kilátásuk arra, hogy elhelyezkedjenek. A tiencsini kérvényezőket azt is kijelentették, hogy zsidó export-cégek, akik nyersanyagokat, gyapjút s egyébeket küldtek külföldre, nem tudnak tovább dolgozni és ők ennek folytán kenyér nélkül állanak.

— Csúz, köszvény, reumának kinjait enyhíti a valódi Diana sósborszesz.

Karácsonyi ünnepekre

Turismul Mondial-lal

utazzon Bécsbe, Prágába, Budapestre.
 Vonaton II. osztályon, hálókocsival.
 December 24-től január 4-ig.

Riviera, Budapest, Velence és a possumiai cseppkőbarlangok.
 (Nizza, Antibes, Juans les Pins, Cannes, Cap Ferat, Villefranche, Beaulieu, Eze, La Turbie, Monte Carlo, Cap Martin, Menton Vintemille.) Bordichera, San-Remo, Trieszt, a possumiai barlangok. — II. osztály hálókocsival.
 December 23-től január 7-ig.

Itália Sziciliával, Budapest és Velence, a francia Riviera, az olasz Riviera, társaskocsival Genováig, Nápoly a Palermo gőzössel, Taormina, Róma, Florenc, Trieszt, a postumiai cseppkőbarlangok. Vonaton II. osztály, hálókocsival. — December 23-től január 14-ig.

Berlin, Brüsszel, Ostende, London, Párizs, Berlin, Potsdam. Vonaton II. osztály, hálókocsival.
 December 21-től január 8-ig.

Egyiptom, Sztabul, Athen, Beyrut, Haifa, Alexandria, Kairo, a Piramisok.
 December 20-től január 9-ig.

Elsőrangú hotelek, élvezetes kirándulások.

Információért, prospektusért és feliratkozásért forduljon

TURISMUL MONDIAL-hoz

mely M. BARASCH és I. BREBU vezetése alatt áll.
 BUCUREȘTI, Calea Victoriei 60.
 Telefon 4.85.07.

— A „La Stampa” a cionizmus ellen. (Róma). Az „Il Tevere” római napilap támadást intézett Prato grand-rabbi ellen. Erre a támadásra rálicitált a turini „La Stampa”, aki szintén erősen támadja Prato-t budapesti beszéde miatt. A cionizmus ellen is támad és azt írja többek között, hogy Olaszország Földközi tengeri érdekei teljes ellentétben vannak azzal a céllal, amely egy zsidó vallás államot akar létesíteni az angol imperializmus égíse alatt. Aki támogatja a cionizmust, az az olasz érdekek ellen küzd. A főrabbi és hívei felelősséggel tartoznak annak is inkább, mert élvezik az olasz állampolgárság minden előnyét.

— Gandhi nem helyesli a palesztinai arabok megmozdulását. (Bombay). Néhány héttel ezelőtt a palesztinai arab lapok azt írták, dr Bidem Roy látogatása után, aki állítólag Gandhi üdvözlését tolmácsolta az arab nacionalistáknak, hogy a mahatma a Balfour deklaráció elleni küzdelemre szólítja fel őket. Most a Zsidó Távirati Iroda útján Gandhi titkársága kijelentette, hogy Gandhi soha ilyen, vagy hasonló nyilatkozatot nem tett. Ehhez a demitíhez dr Roy is csatlakozott, aki szintén kijelentette, hogy nem tette meg a neki imputált nyilatkozatot. Annál kevésbé tehetette, mert erre neki semmiféle megbízatása Gandhitól nem volt. Az ügyet megemlítették annakidején a muftinak is, aki kitért a válaszára elől.

Az új
Dr. LENGYEL

SZANATORIUM

Cluj-Kolozsvár, Str. Gojdu 3 A)

Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülvéve a város centrumában. Minden szobája terraszra nyílik, 300 m² tetőtér-része van, ahol egész nap és az év bármelyik szakában nap- és légfürdőt lehet venni. Modernül berendezett műtőterem és szülőszoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz. Vizgyógyintézet. Belfürdő, amely krónikus bélbántalmak, székrekedések, epe- és veseköveknél kitűnő eredményeket ad. Electrotherapia: ultra rövidhullám és minden más villanykezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőtérre szorított gyerekek kezelésére igen alkalmas és Romániában páratlan. Fogyo- és hizókurák. Diétás konyha. Fertőző betegeken kívül minden beteget felvesz. Üdülő- és lábadozó betegeknek is igen alkalmas. Mérsékelt díjazás.

Szabad orvos-választás. Az intézetnek rituális konyhája is van.

— Súlyos kimenetelű kardpárbaj Szegeden egy nyilas röpirat miatt. (Szeged). Szerdán este a szegedi vívóegyesület vívótermében véres kardpárbaj folyt le Domán Miklós délvidéki vívóbajnok és Hajas Sándor között, akinek neve a szegedi nyilasmozgalmakkal kapcsolatban vált ismertté. A párbaj előzményei még ez év márciusáig nyulnak vissza. A szegedi nyilasok akkor gyalázkodó hangu röpiratot adtak ki, amely gunyos hangon emlékezett meg a zsidóvallású szegedi sportolókról. A röpiratot Hajas Sándor jegyezte fel, kiadóként. A röpiratban foglalt kérdések miatt egész sereg lovagias ügy keletkezett. Hajas Sándort többen provokáltatták, főleg azok, akiket név szerint említett meg a röpirat. Provokáltatta Hajast Domán Miklós is. Szerdán este került sor a rendkívül súlyos feltételű kardpárbaj lebonyolítására. A felek rendkívül hevesen csaptak össze, az első menetben Hajas alsó karján lapos elövágást kapott, a második menetben erős lapos vágás érte a jobb karját. A harmadik menetben pedig Domán kardja ellenfelén egy 15 centiméter hosszú, mély sebet ejtett, amely a nyaknál kezdődik, keresztülhaladt a kulcscsonton és mellen. A segédek a párbajt félbeszakították, Hajas sebét az orvosok összevarrták, majd ötpercnyi szünet után ismét felálltak egymással szemben a felek. Azonban Hajas tántorgott, szédült és miután az orvosok megállapították, hogy pulzusa kétszázán felüli, a segédek a párbajt Hajas harcképtelensége miatt befejezettnek nyilvánították. A párbaj után a felek nem békültek ki.

— Anglia követeli az olaszoktól, hogy hagyjanak fel az antibrit propagandával. (London). Lord Perth, az angol római követ felkereste Ciano gróft, az olasz külügyminisztert és a brit kormányt négy kérését terjesztette elő. Ezek közül az egyik: ne folytassák a britellenes propagandát Egyiptomban és Palesztinában.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

— Kárpótlást kapnak az 1936 évi zavarások áldozatai. Tel-Aviv és környékének lakói, akik megsebesültek a múlt évi nyugtalanságok idején, most 10.000 font kártérítést kaptak a kormánytól. A legmagasabb összeg 250 font volt, amelyet azok a családok kaptak, akiknek megölték családfenntartójukat. Ugyanezt az összeget kapták kivételesen annak a két ápolónőnek rokonai is, akiket megölték. Márta Fink és Nachama Zedek voltak a szerencsétlenek. Mások 80-tól 100 fontig kaptak kártérítést. Sebesültek 25 fontot kaptak.

— Metaxas miniszterelnök az Aranykönyvben. (Athen). Metaxas tábornok, görög miniszterelnök fogadta a görög cionista föderáció delegációját, amely egy ezüst tartóban átnyújtotta neki a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe való bevezetésének okmányát. A miniszterelnök megköszönte a delegációnak és kijelentette, hogy a görög zsidóság Hellásnak fiai, amelynek teljesjogu polgárai. Híve a palesztinai ujjáépítésnek és a zsidó kulturrenészansznak, amelyet most építenek ki az új országban.

— Francia komité alakult dr. A. Rundt palesztinai ünnepi játékaiknak előmozdítására. Páris. A párisi konzisztórium tagjának, dr. Henry Bodenheimernek házában gyűlést tartottak, amelynek tárgysorozata dr. Artur Rundt által tervezett palesztinai ünnepi játékok megszervezése volt. Elnökölt Théodora Valensy. Rundt referált az eddigi munkáról és egy francia komité felállítását javasolta, ami meg is alakult. Csatlakoztak eddig a komitéhoz: Léon Algazy, Henry Bodenheimer, Justin Godard szenátor, Izrael Jefroikin, Darius Milhaud, a világhírű komponista, Léonce Bernheim, Salman Sénour, Henri Hertz, azonkívül dr. Willy Netter és Teodor Valensy képviselő. Ezenkívül svájci és belga komité is létesítenek. Tiszteletbeli elnökké egy ismert zsidó világnagyságot választanak meg.

— Mit ír az Új Magyarország a francia nagy lapról: a Populaire-ről? A budapesti „Új Magyarország” cikket ír, amelyben közli a teljes szerkesztőségi névsort. Főszerkesztő: Leon Blum. Főmunkatársak: Rosenfeld és Herman belpolitikai, Léwy és Bracke külpolitikai szerkesztők. Technikai szerkesztő: Moch Moritz, Leon Blum unokatestvére. Szerkesztőségi tagok: Cohen-Kohn, Goldschild, Zyrmsky, Paz, Weil-Reynald, Serge Moati, Mikolich Zsuzsa, Lieberman, Naegelschlesser és Deutsch Gyula. Természetesen megfelelő „kommentárral” kíséri ezt az antiszemita magyar lap. Többek között azt írja, hogy ilyen komplett faj- és jogvédő névsort pesti redakciókban sem lehet találni. Az igazság az, hogy a „Populaire” valóban demokratikus orgánus, de nem áll kimondottan zsidókból, hanem sok nem-zsidó szerkesztőségi tagja is van. Csak a tendencia áttetsző és tipikusan arra vall, hogy az „Új Magyarország” mindenben csak a „zsidót” keresi.

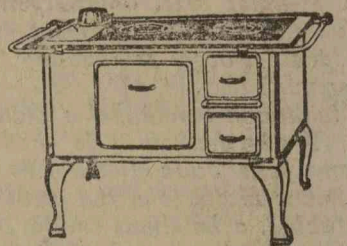
— Nagy kavarodás egy zsidó szobrász műve körül. London. Jakob Epstein, ismert londoni zsidó szobrász legújabban a keresztények megváltóját örökítette meg egészen sajátos felfogásban. A szobor, amely rózsaszínű alabástromból készült, két méter magas, súlya két és fél tonna, másfél évig dolgozott rajta a művész, most pedig támadások központjába került, mert egészen eredeti felfogásban interpretálja a kereszténység legnagyobb fiát. Egyik budapesti antiszemita lap azt írja a szoborról: „megborzongunk ennek a remekműnek láttán. Valami torz ázsiai diktátor barbár vonásai sötétlenek az arcon. Puffadt hasával kínai mandarinra, ludtalpaival valami kővér keleti „polgárra”, összhatásaiban mégis leginkább Leninre emlékeztet, a szörnnyű figura”. Kétségtelen, hogy nagy vita van a szobor körül és erősen viharzanak az ellentétek körülötte.

IGAZI ÉLVEZÉS
esős, szeles időben
Alapos bedörzsölés
DIANA
sósorszesszei

— A cseh igazságügyminiszter betiltotta a tilin használatát a fogházban. (Huszt). Müller Jónás tekintélyes huszti kereskedő és zedeken át rendkívül ellenséges viszonyban állott régi konkurensével, Glück Dániellel. Az üzleti harc elfajult az utóbbi időben. Müller megével adták be egymás ellen a különböző bünvádi feljelentéseket. A feljelentések folytán egymást érték Huszton a letartóztatások hivatalnoki áthelyezések és házkutatások titkos szeszfordék leleplezésére. Röviddel ezelőtt a hatóságok feljelentés alapján letartóztatták Müller Jónást, akit illegális szesz adásával vádoltak meg. Allhatatosan tagadta a vádat és már-már rendeződött volna a dolog a pénzügyi hatóságokkal, amikor váratlanul történt Müller Jónást fogházi cellájában a tilin szijakra felakasztva találták Müller öngyilkossága valóságát felkavarva a környék lakosságának a békéjét. Müller halála után különböző fantasztikus hírek kerültek szárnyra. A vezetőügyész jelentést tett az ügyről a cseh igazságügyminiszternek, amely első intézkedésként betiltotta a tilin használatát a fogházakban, ugyanakkor beható vizsgálatot indított be a nagy port felvert ügyben. Müller családja bünvádi feljelentést tett dr. Lakatos Imre fogházi főorvos ellen.

Háziasszonyok öröme

Speciális szerkezetű!

Minimális fa fogyasztás!

A masszív „ELITE”-tűzhely
egér zomló kivitelben. — Tűzvédő schmolthéssel!

**Szántó,
Oradea**

Zephir kályhagyár, esslingeni faredőnyök,
acél lemez-redőnyök

Kérjen díjlatlan árajegyzéket!

Minden dobozhoz mellékelve van az arcborének megfelelő színárnyalat kiválasztásához szükséges utasítás.

Ha egy doboz RAVEL pudert, arc-festéket vagy ajak-rouget vásárol, minden dobozban meg fogja találni a másik két gyártmány egy-egy mintáját, melyek meggyőzik Önt a gyártmányok kiválóságáról

Amerikában néger - Európában zsidó

— Riport egy néger-zsidó jazzdobossal —

(Brighthon.) Az előkelő Hotel Savoyak Brighthonban ők a sztárjai: Mr. Frank és Mrs. Withers és jazz zenekara. A prima pedig egy daliás termetű, karcsú, szűk vállú gentleman, a jazz-dobos. A höfelyek nemzeti különbség nélkül rájuk tekintenek. Kalandjairól fantasztikus meséket rebegnek. Talán fele sem igaz a mesé. De annyi tény, hogy a jazzdobos ördögért a mesterségét. Nemcsak dobol, játékosan énekel, mókázik, szórja magából a jó szót, mint egy szökökut. A fizetése elég magas lehet. Mikor a dobverőt hajigálja a jobbkeze kisujján lencsenagyságu szög villan akkora kék fényvel, hogy a hallgatók asztalánál is vakít. Egyszer, ötórás tea közben, a zeneszűz beszélgetni kezdtem vele. A szikrázó jókedvű néger jazzdobos, mint magánember, halk és szomorú. Ezen indult el a beszámoló is:

— Mr., Ön fellépésen kívül mindig ilyen szomorú?

— Jes. Minden komédiás szomorú a magánéletben.

— De Ön zenész.

— Most. Azelőtt színész voltam.

— Hol játszott?

— Londonban is. Én voltam az első színész, aki európai színpadon fehér ruhával játszottam. A partnernőm Miss Vanbrugh volt.

— Tíz év előtt Anglia legnagyobb sztárja és a legelső között való. Jobban megismertem a színes gentlemant:

— Mi a neve?

— Harris Boehm.

— Tessék? Boehm?

— Igen, Boehm. Csodálkozik a nevemen valamit gondol magában? Jól gondolja.

— Iam jew. (Zsidó vagyok.)

— Persze, nem csodálatos, ha ezután hűsösen megvártam záróráig és záróra után ittunk egy koktélt a szálló elhagyott szobájában. Érdekel Mr. Boehm. Mint hitsoroló. És mint riport-anyag.

— Kérdéseim szigorú mellőzésével, itt meg az, amit mondott:

— Hafin törzsből származom, a nyugat-európai Elminában születtem, negyvennyolc éves vagyok azelőtt. A hafin törzsből mindenki zsidó. Ősi vallásunk ez. Minden ritusunk, minden szokásunk azonos az amerikai, vagy az angol, amelyik európai állam zsidóinak ritusaihoz hasonlít. (Büszkén) Tehát valódi zsidók vagyunk. Nem úgy, mint más zsidók, akik tele vannak babonával és zsidó

dótlansággal. — Hogyan jutottam a nevemhez? Anyám származott a hafin törzsből, apám Isaac Boehm, amszterdami zsidó volt, aki kivándorolt. Akkor még Nyugat-Afrika holland gyarmat volt. Én anyára hasonlítok, de van egy hugom, az apámra ütött és olyan fehér, mint a nap.

— Apám gazdag ember volt. Én Londonban jártam az egyetemre. Aztán meghalt apám és én abbahagytam a jogi tanulmányokat. Színész lettem.

— Igen, vittem valamire. Mint már mondtam, Anglia legnagyobb női sztárja volt a partnerem. De nem fogott a hely. Tíz évvel ezelőtt megtanultam dobolni. Most ezzel a társulattal járom a világot. Amerikát, Franciaországot, a Riviérát. Csak a legjobb helyeket. A zenekar nagyon drága.

— Mikor jártam otthon, Elminában? Minden évben meglátogatom anyámat és hugomat. Ott éldegélnek a nagy őserdő szomszédságában. Hugom az állami óvoda óvónője. Megélnék. Én is segítem őket. Őszi ünnepekre szoktam hazajárni. Akkor már vége a nyári szottnak és még nem kezdődött el a téli. Roshasonkor mindig otthon vagyok. És Szukkosz után jövök ismét el. Európába, Amerikába, ahová kell...

— Hogy mit szölok a vallásomhoz? Ez az egyetlen igaz vallás. Isten ezt nyilatkoztatta ki a Szináj hegyen. Mít lehet ehhez szólni? A hafinok vallásosak és hűségesekek. Pedig mióta az angolok ott az urak, nagyon erőszakosan térítenek. Hallottam, hogy van antiszemitizmus, sőt tapasztaltam is. Egyik kollégám, a harmonikás, amerikai fehér-zsidó. Feleségül akarta venni egy cincinnati protestáns pastort lányát. Nem adták hozzá, mert zsidó. Én majdszak zsidólányt veszek el, ha megőrülök. Fehéret, persze, hogy fehéret, de a haja fekete lesz, mert az igazi zsidólánynak fekete a haja.

— Egyébként nemcsak mint zsidó, hanem mint néger is tudom, mi az előítélet. Amerikában, ahol, mint zsidónak semmi bajom sem lenne, mint négernek uton-utfélen kellemetlenségem lehetne, ha ki nem kerülne. S hogy ennek dacára nem vagyok-e elkeseredett? Hogy nem szeretnék változtatni sorsomon? Uram, én zsidó vagyok, a hafin törzsből. Isten akarta így és én ezzel meg vagyok elégedve. Ez nem is lehetne más kép. A kiválasztott néphez tartozom. Ha én zsidó lenne, megértené ezt.

— Mr. Boehm, én is zsidó vagyok. Megrázza a kezemet.

— Na látja...

S mikor elbucszunk egymástól, kint a csendes, elegáns főuccáján az elegáns és finom fürdőhelynek, Mr. Harris Boehm, hafin törzsből való ősi vallású, néger-zsidó felnéz az égbe a pislákoló csillagok felé:

— Jövő héten van „Jahrzeitom”, apám után. Minden évben ez a legszomorúbb gondom. Tavaly Cannesben voltunk, nem volt templom, nem volt minjan. Tavalyelőtt Palm Beachben sikerült utolsóperben összehozni tíz embert. Nem lenne segítségemre? A harmonikással és Önnel együtt hárman lennének. Márcsak hét ember hiányzik. Ámbár itt, Brighthonban...

Megígertem Mr. Harris Boehmnek, hogy összeverbuválom a hiányzó hét zsidót.

És lesz minjan itt Brighthonban. Egy néger-zsidó testvér minjanja.

Dr Karl Erich Fröhlich (London)

— Megrendítő öngyilkosság Maramuresben. Megrendítő tragédia játszódott le a cseh Maramuresben, Rahó nagyközségben. Lautman Bernát ismert nevű fagykereskedő feltűnő szépségű és nagyműveltségű 20 éves leánya, Lautman Helén önkézzel vetett véget életének. Az életunt leány nagyobb mennyiségű ecetsavat ivott. Beszállították a Sighettel határos szlatinai kórházba. Segíteni azonban már nem lehetett rajta, rettenetes kínok között kiszenvedett. A tragikus sorsu urileány gyakran fordult meg Sigheten, ahol közeli rokonai élnek. A Lautman-család egyike Maramures megye legelőkelőbb zsidó familiáinak, éppen ezért a tragikus eset az egész környéken mély megdöbbenést váltott ki. Az öngyilkosság háttere teljesen rejtélyesnek látszik, egyesek szerelmi csalódást emlegetnek, de valószínű, hogy a nagyműveltségű leány beszámíthatatlan pillanatban dobta el magát az életet.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

PALESZTINA

Ahogy egy revizionista ujság látja az eseményeket

Megemlékeztünk több cikkben arról, hogy miképpen zajlottak le a legutóbbi véres események a Szentföldön, amikor több arab és zsidó halott maradt a jeruzsálemi uccákon. Kétségtelenül megállapították, hogy ezuttal kisebb zsidó csoportok támadólag léptek fel. A zsidó sajtó nagyrésze meg a hivatalos körök mélyen elítélték ezt az agresszív fellépést, viszont a prágai „Medina Ivrit” örömmel üdvözli azt a tényt, hogy most már nem hagyják magukat a zsidók, hanem ütésre ütessel felelnek.

Többek között azt írja a revizionisták lapja:

„Felemelő érzés volt megtudni a vasárnapi eseményekből, hogy végre védekeztek a zsidók fegyveresen és egy zsidó halottal szemben hét arab maradt élettelenül. Vége van tehát annak a korszaknak, amikor „vogelfrei” volt a zsidó és vége van az „önuralom” korszakának”. A továbbiakban azt írják, hogy nem mi zsidók voltunk azok, akik 1920-ban, 1921-ben, 1929-ben és 1936-ban terror alatt tartottuk Palesztinát és gyilkosságok, tüzgyújtások módszerével dolgoztunk. Nem mi választottuk az utat, amely azt mutatja, hogy politikai ellentéteket gyilkos fegyverekkel kell megoldani. Amikor kibírhatatlan volt már a terror, akkor prédikálták az „önuralom” jelszavát és az elmúlt napokban is az volt a jelszó, amikor öt munkást gyilkoltak meg az arabok Kirjat Anavimban, hogy „azért is önuralom”. De ugylóztik, ez a jelszó nem egészséges, mert minél türelmesebbek vagyunk mi, annál véresebbé vált az arab terror. A gyengeségnek ez az uralma tovább tartott, amíg mégis megtelt az örömhár és a zsidó fiatalok fegyvert ragadtak. Nem bírják ki már, hogy a gyilkos terroristák békés asszonyokat öltek uccák során, sem azt, hogy munkájukat végző munkásokat öltek meg kíméletlenül. Felébredt bennük a büszkeség és a gyilkosoknak megfelelő leckét adtak. Megmentették a zsidó ifjúság becsületét, mert hiszen azzal vádolták már őket, hogy gyávák. Megmutatták a gáluti zsidóságnak is, hogy van bennük ellenállóképesség és önvédelemre való készség.

Ugyanazon a napon a brit hatóságok lefoglalták 30 revizionista vezetőt, közöttük Eri Jabotinszky mérnököt, Abba Achi Meirt, dr Fröhlich-et Zwi Feinberget. Miért tartóztatták le őket? Egyik sem volt a kritikus napon Jeruzsálemben, ahol a harc volt, hanem Tel-Avivban és más helyen az országnak, ahol nem történt semmi. Ezek nem bűnösök. Csak lelki kapocs volt köztük és azok között, akik nem bírták tovább az „önuralom”.

A lap ezek után további kitartásra és bátorságra serkenti a revizionistákat.

Kritikai hanggal ezt a megmozdulást nem lehet másképpen kíséreni, mint mindenki a saját beállítottsága szerint. Akik hívei a „szemet-szemért” elvnek, azok helyeselhetik ezt az eljárást, akik azonban a zsidó „önuralom”-ra és vértől való irtózásra gondolnak és azt vallják a zsidó géniusz kifejezőjének: azok nem helyeselhetik ezt a metódust. Ki tudja, e pillanatban nem-e mégis azoknak van igazuk, akik mégis a „szemet-szemért” elvet vitték át a gyakorlatba? ...

— EGY CLUJI ZSIDÓ CSODÁLATOS MEGMENEKÜLÉSE A ZENDULÓ ARABOK KARMAI KÖZÜL. (Jeruzsálem.) Az elmúlt pénteken Weichherz Gusztáv, a Foresta Română cluji származású közel-

keleti képviselője Tel-Avivból Jeruzsálem felé utazott az „Aviv” taxijárat egyik gépkocsiján. Beth Dazsan arab falu mellett az országúton hirtelen egy arab gyermek szaladt át, a sofőrnek nem volt már ideje a kocsit lefékezni és a gyermeket halálra gázolta. A sofőr kötelességszerűen megállt, de ebben a pillanatban érkezett oda egy arab autóbuzskaraván, amely a környékbeli falvak lakosait hozta a kamlehi mecset pénteki imájáról. Csakhamar kb. 200 főnyi arab tömeg vette körül a zsidó taxi utasait és késeket és revolvereket kezdtek fenyegetően villogtatni. Szerencsés véletlen folytán pár száz méterrel Beth Dazsan előtt egy zsidó rendőrőrmester kérezkodott fel a taxiba. A rendőr, a mecsetben amugyis felheccelt tömeg láttára kivette szolgálati revolverét és a levegőbe lőtt. A lövés okozta zavart felhasználva, a taxi utasainak sikerült kiszállni és elmenekülni. Az arabok utánuk löttek és üldözőbe vették őket. Újabb szerencsés véletlen folytán a menekülőknél sikerült egy Jeruzsálem felé haladó „Egged” autóbuzsra felkapaszkodni.

— A HAAREC CIMÜ HÉBER NAPILAP többek között a következőket írja: „Az ártatlan arab és zsidó áldozatok vére égbekiált. Békés arab járókelők megtámadása nemcsak azok, hanem a zsidóság palesztinai helyzete ellen is irányul. Miután a kormány az utóbbi hetekben energikus lépéseket tett a terror elfojtására, a tegnapi kitörést provokációnak tekinthetik, amely a terror malmára hajtja a vizet. Az arab terroristák a tegnapi napot ünneppennak érzik.” — A „Davar” megállapítja, hogy a vasárnapi incidens a lángokat szítja és alkalmas arra, hogy felfokozzon egy veszedelmet, amely hanyatlásban volt már. A jisuv kötelessége fellépni a felelőtlen elemek ellen, akiknek megmozdulása káoszt és halált idéz elő.

— MEGKEZDTEK MŰKÖDÉSÜKET A PALESZTINAI KATONAI BÍRÓSÁGOK. (Jeruzsálem). Megkezdtek működésüket a Palesztinában felállított rendkívüli katonai bíróságok, amely a statárium alá eső bűncselekmények felett ítélik meg.

— AZ ELMULT HÉTNEK 15 HALÁLOS ÁLDOZATA VAN. Az elmúlt hét ennek az évnél legsúlyosabb hete volt Palesztinában. Ezen a héten 15 egyén halt meg és szenvedett sérülést különböző terrorcselekmények következtében. A halottak közül 7 arab, 6 zsidó, 2 angol. A legsúlyosabb zavargások Jeruzsálemben voltak, ahol egyedül 13 egyén halt meg és 9 megsebesült.

A Jeruzsálemi véres vasárnap hiteles története

A Jeruzsálemben történt véres vasárnapi eseményekről részletes tudósítást közöl most a Zsidó Távirati Iroda, amely tisztá képet alkothatunk magunknak arról, hogy voltaképpen mi is történt. Ilyen régen nem volt Jeruzsálemben. Formálisan közet volt az arab és a zsidó lakosság között. A zavargások reggel hét óra kezdődtek és két óra leforgása alatt hirtelen és számos sebesült maradt az összehangolt pások színhelyén.

Hét óra tájban a Bet Jisrael negyedében az arabok közpárral megtámadtak egy zsidó munkáscsoportot, amely építéskor dolgozott. Egy zsidó munkás, Ozer Josef Mizrahi halálosan megsebesült. Összecsapás során lövöldözésekre került sor, aminek következtében egy arab meghalt, kettő súlyosan megsebesült.

Röviddel a Bet Jisraelben történt események után a Romema negyed zsidó utcán áthaladt egy arab autóbuzs. A gépkocsiból lövéseket adtak le, amelyek közül négy megsebesítettek. A tettesek löttek az autóbuzsból és sikerült elmenekülniök. Az arabokkal telt autóbuzs azonban, válaszként több lövést adott ismeretlen egyének. Az autóbuzs arabjai közül hárman halálosan — köztük nő — és ketten könnyebben megsebesültek. Az óváros zsinagógájába bombát löttek, mely azonban idő előtt robbant fel. Három arabot súlyosan megsebesített. Perccel később a Romema negyed közepén bombát hajítottak egy arab kávéháza, aminek következtében hat arab megsebesült.

Két óráig tartott ez a hadiállapot, amely valóságos csatatérre változtatta a főváros szobanforgó negyedeit. A harc eltűnt rendkívül feszült volt a helyzet az egész városban. A vegyes lakosságú negyedekben a zsidó és arab utcai munkások abbahagyták a munkát. A jaffai kapu közelében zárták az összes üzleteket. A veszélyes helyzetben gépfegyveres rendőrcsapatok és tonai osztagok cirkáltak. Hétfő reggel Jeruzsálem haditábor képét mutatta. A páncélcsovik járták keresztül a várost, összes közlekedési eszközöket fegyveres angol katonák tartották megszállva.

Még vasárnap este sorozatos letartóztatásokat eszközöltek. Tel-Avivban ötöt be vették, mint már megirtuk, Abu Meirt, Eri Jabotinszkit, a Brit Trumpet vezetőjét és dr Fröhlichet, a Betár volt rancsnokot. Rechobotban nyolc, Risonban, Nachlat Jehudában és más helyeken 12 revizionistát fogták el. Összesen 45 zsidót vettek őrizetbe, akik közül 21 Akkoba szállították, 21-et a jaffai rendőrbizóság elé állítottak.

A legtöbbben három hónani elzárást kaptak. Az elítéltek a jaffai fogházban vannak.

Kérjen mindenütt

elsőrangú palesztinai termékeket

Olajbogyóból készült tiszta és izletes SHEMEN ételolajat.

Népszerű SHEMEN-MENORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - SHE MEN.

SH EMIEN-lorovaszappant.

Rison-e-Zionban gyártott arany és ezüst OKAVA-borotvopengéket.

Romániai főképviselet: „HIRMO” Bucuresti, B-dul Domnitiel

Temesváron: Kaldory Marcel, Str. Paris 5.

Braşovban: Deutsch Zsigmond, Str. Sf. Ioan 2.

Satu-Maren: Fekete József, Str. Berthelot 52.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethromandarin és grapefruit SHARONA-szirupok.

Ramat-Ganban gyártott PALALU 1 alumínium edényeket.

Illó és éterikus olajokat, valamint FRUJAROM-eszenciákat — Haifa.

LUCIO acelváltat — Petach-Tikva.

FRUJAROM 1-féle 100% Vanillinát — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Clujon: Körösy Tibor, Str. Nic. Iorga 19.

Oradeán: London Armin, Str. Millerand 9.

Engedélyezte az államrendőrség a Cionista alapokra való gyűlést

Megírtuk lapunk legutóbbi számában, a cionista alapokra való gyűlést valóban rövidesen engedélyezni fogják. A Nemzeti Szövetség timisoarai központi értesítése szerint az államrendőrség hatálytalanította előbbi rendelkezését 1929—1937 szám alatt újra engedélyezte a cionista építőalapoknak, mint a KKL-nek, a Keren Hajjesodnak gyűlési akciót. A timisoarai hatóságokhoz meg is érkezett a rendelet, amelyet a szövetségi központi is közöltek és innen fogják továbbítani az ardeali többi zsidólakta helységeknek.

Általános örömet okoz ez az újabb engedélyezés, mert semmi ok nem forgott az ellenében, ami ezeknek az alapoknak akcióját gátolhatta volna. Palesztina egyike a legaktívabb kereskedelmi kapcsolata Romániának, ahonnan évente egy milliárd lejt száll az itteni ipar és kereskedelem. Valóban számbejövő az az összeg, amit ezzel az iparral a romániai zsidóság gyűjt a zsidó építkezésre, ami lehetővé teszi végeredményben, hogy ilyen élénk kereskedelmi kapcsolat fejlődhet ki a két ország között. Ertesülésünk szerint az újonnan engedélyezett alapok rendkívül élénk tevékenységet fejtenek ki a közeljövőben, hogy póssanának a mulasztások.

— Orth. kóser szakácsnőt keres fiatal nő fizetéssel, külön szobával. Cím: "BE" Casa Ciorapilor, Braşov.

— Tudósítók figyelmébe. A bankélet, az ipar, a gyártás, a kereskedelem köréből érkező híradások, érdekes híreket, továbbá minden szakmából közlünk információkat a szokásos díjtalan honlapunkon. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

Minőségben árákban izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek! választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóárúháza

Oradea, Piaţa Regina Maria I. (Kishidő)

már nem tekintjük az alak szépségét véletlen,

született tüneménynek, hanem ahol ez hiányzik, elő tudjuk varázsolni. Az alak szépségéért meg lehet tenni a testtartást, a mozgást, a vonalakat, szabályos, elegáns vonalakat lehet formálni, amint azt a legújabb diéták előírják s amit mesterien megvalósít

Kováts Sándorné

specialista (Nálgész-telep), ha bizalommal keresi — Szép és jó munkát nyújt olcsó áron.

VULCAN

ORADEA

Ulev. Regele Ferdinand No. 1.

Reklámok.

böröndök,

apróböröndök

legolcsóbb bevásárlási helye

Különleges szenzáció a Tivoliban!

Diákoknak engedélyezve!

BOZAMBO

Korda Sándor rendezése. Edgár Wallace híres regénye. Az angolok izgalmas harcát az afrikai törzsekkel végig lenyűgözve tart mindenkint.

— ORADEAI JEOSZODE HATORA és Siur Chevre vasárnap, folyó hó 21-én tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen 49 szavazatot adtak le és a többség által a következő tisztikart választották meg. Elnök lett: Weinberger Jónás. Alelnökök: dr Rippner György és Sternhel Emánuel. Tiszteletbeli alelnökök: Ullmann József. Pénztáros: Blum Mór. Titkár: dr Brüll Sándor. Ellenőrök: Ullmann M. Miklós és Berger Simon. Gondnokok: Stern Herman és Goldhammer Imre. Tanácsosok: Hitter Ignácz, Weinstein Mózes. Alapítv. gondnok: Szuk Gábor. Iskolai gondnokok: Berkovits Bernát, Krausz Zoltán, Hersch Lázár. Számvizsgáló bizottság: Berkovits Jenő, Rippner József, London Armin. Választmány: Ullmann István, Reich József, Czitter Jenő, dr Rippner György, Urán Mihály, Spitzer Benjámín, Grünfeld Simon, Kovács Ignácz, Friedmann Hermann, Stern Mór, Weinstein Ernő, Leichtmann Dezső, Haasz Henrik, Deutsch Ignác, Hirschler Gyula. Iskolaszék: Weisz Farkas, Weisz I. Jakab, Oppenheim Mór, Silberstein Sámuel, Róth Mór (utazó), Czetzler Jakab, Stern Simon, Rosenberg Ch. Leib, Grosz Menyhért, Heller Márton, Klein Mór, Spitzer Farkas, London Hermann, Gottfinger Lázár, Zelkovits Jakab.

— A TG.-MURESI ZSIDÓ PÁRT vasárnap tartotta meg impozáns nagygyűlését, amelyen a város zsidóságának minden rétege képviseltette magát. Dr Löwenstein Lajos, a Zsidó Párt muresmegyei tagozatának elnöke nyitotta meg az ülést. Örömmel állapítja meg, hogy a Párt hívó szavára lelkesen jött el a tg.-muresi zsidóság. Ezután dr Löwy Ferenc főrabbi üdvözölte a megjelenteket, majd Jámbor Ferenc emelkedett szólásra, aki rámutatott arra, hogy a nagygyűlést tulajdonképpen az újjászervezés céljából hívták össze. Felvázolta a Párt négyéves tevékenységét és rámutat a legközelebbi feladatokra. Mindent el kell követni, hogy a választásokon az önálló zsidó lista minél eredményesebb sikert érjen el. — Dr Kertész Andor egységes fellépést sürgetett, majd bejelentette, hogy Tg.-Muresen megalakult a Zsidó Párt ifjusági tagozata. — Hirsch Ignácz az ortodoxia nevében jidessül beszél, míg Hirsch József a zsidó munkásság csatlakozását jelenti be. Ezután Szirmay István cluji kiküldött a központ üdvözlését tolmácsolja és köszönetet mond dr Löwenstein Lajos agilitásért. Utalt az ardealszerte megindult szervezőmunka sikereire. Ezután dr Löwenstein Lajos meleg szavak kíséretében zárta be a demonstratív nagygyűlést, amely ékes bizonyítékát adta a tg.-muresi zsidóság zsidópárti egységének.

— BARMICVA ÜNNEPÉLY. Szombaton délelőtt a cluji kongresszusi templomban főlemelő ünnepély zajlott le. Lax Tibor, a hitközség titkárának, Lax Szalvator tanárnak fia tartotta „barmicva” ünnepét. Ezután kitudus volt az óvoda helyiségében, ahol dr

Weinberger Mózes főrabbi köszöntötte az ifjút szép beszédben, majd Klein Eliahu rabbi tartott lendületes beszédet. Rózsa Mór alelnök a hitközség nevében, Freu Lajos az iskola, Somogyi Miksa a chevra megbízásából beszél Lax Tiborhoz, aki héber idézetekkel átszőtt szép „drosét” mondott. Szép sikere volt Kádár Jánosnak, dr Kádár Imre színigazgató fiának, aki az iskolatársak nevében talpraesetten köszöntötte az ünnepeltet.

A TIMIŞOARAI HELYI CSOPORT KULTURMUNKÁJA. A timișoarai Zs. N. Sz. igen értékes kulturtevékenységet fejt ki, hetenként rendszeresen megtartott Dientstjén kívül november 21-én irodalmi törvényeseket rendezett Schalom Asch legutóbb megjelent regényéről, „A nagy fal”-ról. Az irodalmi törvényesek tárgyalását dr Rosenthal Marcell vezette, a könyvet Bergmann Pál ismertette, a vádat dr Mózes László, míg a védelmet Markovits Rodion látta el. A nivós irodalmi vitaest iránt széleskörű érdeklődés nyilvánult meg. — November hónapban a következő előadások szerepeltek a helyi csoport Dientstjeinek programján: dr Nobel Sándor a Balfour-deklarációról beszélt november 3-án, Kemény László az ifjuság galutai problémáiról tartott előadást november 10-én, melyet széleskörű vita követett, ugyanakkor Reiter Ilonka számolt be az aktuális zsidó eseményekről. Márton Izidor és J. L. Taubmann tel-avivi újságíró a november 17-iki Dientst keretében beszéltek. Márton Izidor igazgatónak, a Lyceum zsidó szelme című fejtegetéséhez hozzászóltak: dr Róth Dezső és Reiter Lunka, míg a házasszonyok tisztését: Perlstein Baby, Lux Piri és Singer Jakabné töltötték be. — A Keren Hayesod helyi bizottsága hat hónapos cionista szeminárium megtartását határozta el igen változatos és gazdag tartalommal a következő előadók közreműködésével: Giszkalay János, dr Bisker Ezekiel, dr Klompus Rachel, Reiter Lunka, dr Róth Dezsőné, dr Mózes László, dr Handler Rudolfiné, dr Friedmann Andor, Rosenfeld Sándor, Hirsch Simon, Löbl Lajos és Taub Abraham.

— Halálozás. Súlyos csapás érte a satumarei Markovits családot. Markovits Ignácz szesznagykereskedő 27 éves Sándor nevű fia rövid szenvedés után vesebaj következtében elhunyt. Markovits Sándor közkedvelt tagja volt Satumare zsidó társadalmának, végtelemül finom modoráért közszeretetten állott. A Markovits család iránt általános nagy részvét nyilvánul meg. Szülein kívül testvérei: dr Borgida Józsefné és Princz Frigyesné, valamint nagyszámú rokonsága gyászolja.

— HALALOZÁS. Nadlacon váratlanul elhunyt Gábor Salamon, a nadlaci zsidó élet egyik reprezentatív alakja. Az elhunytban dr Hollós Izsóné, a Wizo kiváló elnöknője édesapját gyászolja. A gyászeset Nadlac és környékének zsidóságában mély részvétet keltett és a nagy kiterjedésű mélyen sujtott előkelő családot számosan keresték fel részvételükkel.

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Uj butorüzlet

Oradean, Str. Cosbuc, Palace Hotel mellett

Butorvétel előtt tekintse meg

az „Aria” cég (Str. Cosbuc) butorkiállítását

Olcsó árak, modern formák, elsőrendű kivitel.

Hét-ről-hét-re

Jeruzsálem. — A brit kormány rendeletére naponta kétszer ellenpropagandát szolgáló előadásokat tart a jeruzsálemi rádió, hogy ezzel ellensúlyozzák a bari-olasz leadónak arab nyelven leadott tendenciózus propagandáját. — Tulkarem melletti arab faluban megrongálták a telefonvonalakat és ezért 150 font kollektív büntetésre ítélték a falut és ezenkívül tíz rendőrt is küldtek, akiknek eltartását a falunak kell vállalni. — Három letartóztatást eszközöltek, mert azzal gyanúsítják az arabokat, hogy ők támadták meg revolverlővésekkel Nas-hasibi házat a legutóbbi héten. — A jeruzsálemi-jaffai országuton levő hid mellett egy akna robbant, amely csak kevés kárt okozott. A robbanás nemsokkal aztán történt, amikor egy rendőrautó haladt át a hidon. Ezzel kapcsolatban a közelben levő Subah falut körülvevtek a rendőrök és házkutatást tartottak. Tíz arab letartóztatásban marad. — Suraya Buderer mérnököt, aki Jeruzsálem város alkalmazottja és Subhi Murad-ot, a vízművek legfőbb intézőjét letartóztatták és Akkoba kísérték. Azzal gyanúsítják őket, hogy terroristákkal álltak összeköttetésben. — Két arabot, akiknél bombát találtak, Herzliah kolónia mellett letartóztattak. — Cäsarea muktárjának 12 éves fiát megsebesítették arab terroristák, mert apját azzal gyanúsítják, hogy földet adott el a zsidóknak. — Az „Adifaa” arab újság közli, hogy rövidesen rendelet jelenik meg, amely szerint a Peel javaslat szerinti jövőbeni állam területén nem szabad zsidóknak földet vásárolni. — A bevándorlási departement tisztviselőjét, Mose Melamed-et akormány kinevezte a tel-avivi kikötő személykirakodási vezetőjének. — A damaskusi brit konzul felkérte a syriai hatóságokat, hogy az odamenekeült agitátorokat utasítsa ki az ország területéről. — Benjámín-ban meghalt Oskar Strauss, akiről utólag kiderült, hogy sem öngyilkosságot nem követett el, sem pedig nem ölték meg, hanem szerencsétlenség áldozata lett.

Varsó. — Lodz közelében Jakob Gitermann kereskedőt Marlowski Stanislaw erdőőr lelőtte. A kereskedő azonnal meghalt. — Ismeretlen huligánok megszenstelenítették az okuniewi temetőt. A tettesek 20 sírkövet összeromboltak. — A lembergi egyetemen a gettópadok ügyében lezajlott szavazás után a rektor rendeletet tett közzé, amelyben felszólítja a zsidó diákokat, hogy a tantermekben a baloldali padokat foglalják el, ahol más lengyel diákok is ülhetnek. A rendelet nem beszél gettópadokról, hanem csak külön padokról. Az előadások ma megkezdődnek.

Berlin. — Schneidemühlben nemrég behatoltak az államrendőrség emberei az ottani zsinagógába, ahol éppen istentiszteletet tartottak és kényszerítették az ájtatoskodókat, hogy szüntessék be imáikat kihallgatásoknak vetették alá a páholybetiltások kapcsán. A kihallgatás ideje alatt a zsidók, a rabbi is a fal felé kellett hogy forduljon, mivel az államrendőrségi tisztviselő kijelentette, hogy nem tudja elviselni egy zsidóknak a tekintetét. Schneidemühlből egyébként a legtöbb zsidó elköltözött az utóbbi hetekben. — Hessen körzetében Wennings helységben már 1935-ben formális pogrom volt, melynek következtében öt zsidó család maradt csak ott. Néhány hónapja ezelőtt ezt az öt családot éjszaka megtámadták házaikban. A szerencsétlen emberek a szomszédos mezőségekre menekültek, ahová követek és súlyosan bántalmazták őket. Másnap vagyonuk hátrahagyásával elhagyták Wenningset, amely ily módon teljesen „judenrein” lett. — Beuthen és Guttentag sziléziai helységeken 1937 augusztusában lerombolták a zsinagógát. A kijavítási munkálatokat az S. A. legények akadályozták meg, úgy hogy hónapok óta romokban áll a zsidó imaház. A Jewish Agency a Balfour deklaráció 20 éves fordulója alkalmából szép ünnepséget rendezett Berlinben. A zsidók birodalmi képviselője a zsidó népiskolák részére tantervet dolgozott ki, amelyet a birodalmi nevelésügyi miniszter engedélyezett.

Damaskus. — A legutóbbi palesztinai események miatt Syriában súlyos gazdasági krízis kezdődött. Különösen a damaskusi és homs-i textilműködés között uralkodik munkanélküliség, mert a palesztinai rendelkezések a minimumra csökkentek.

— **25 ÉVES PAPI JUBILEUM.** A pan-cotai izr. anyakönyvi kerület november 28-án egy chanuka-est keretében ünnepli meg **Sonneschein** Eliás főrabbi 25 éves papi jubileumát. A program szerint este fél 9-kor lesz a diszkozyülés, utána pedig teaestély. A jubiláló főrabbi általános közszeretettel örvend és sokan fogják felkeresni nemcsak közvetlen hívei közül, hanem az egész országból is szerencsekívánataikat tolmácsolni.

— **Borzalmas tűzhalált szenvedett egy csempész fiatalember.** Tauban Jenő 22 éves fiatalember néhány üveg romániai monopolszeszt vitt magával a szomszédos Szlatinára, amely Csehszlovákiához tartozik. Hogy a cseh határőrök éberségét kijátsza, a szesz üvegeket bő gólfudrágjának száraiban rejtette el, valamiképpen odaerősítve az üvegeket. A fiatalember már szerencsésen átjutott a hidon, de a szlatinai „Karpátia” szálloda előtt megbotlott s az egyik üveg összetört. A szesz szétfolyt az uccán. Egy lelkiismeretlen szemtanu égő gyufát dobott a kiömlött szeszre, majd értesítette a fináncokat. A gyufától lángot fogott a szesz. A lángok pillanatok alatt ellepték a szerencsétlensorsu fiatalembert, aki égő fákyaként igyekezett menekülni a közeledő fináncok elől. Véletlenül a helyszínen tartózkodott Grozuta sígheti rendőrkömiszár, az ismert nevű rádióénekes, aki a fiatalember segítségére sietett, a földre dobta és saját télikabátját borította rá, hogy a lángokat elfojtsa. Esés közben azonban eltörték a többi szeszüvegek is és a tűz újabb erőre kapott. A szerencsétlen fiatalembernek még volt annyi ereje, hogy egyedül menjen a kórházba. Feketére égett teste szörnyű látvány volt. A kórházban már nem tudtak rajta segíteni, borzalmas kínok közepette kiszívott.

ארטה כשר
bodegámat áthelyeztem a Strada Azilul de Noapte 12 sz. alá (Teatru Regina mögött). Ugyanott egy elegáns, tiszta vendéglőt nyitottam. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogását kéri J. GELBSTEIN, (volt Bodega Postei, București.)

— **JELLEMZŐ ISKOLAI INCIDENS EGY TARNOWI LEÁNYISKOLÁBAN.** (Varsó). Jellemzésül annak a körülménynek, hogy milyen eszközökkel dolgoznak az antiszemita még a lengyel iskolákban is, a lapok a következő esetet közlik: A tarnowi leányiskola hetedik osztályában egy füzetből kiszakított lapot találtak, amelyen az volt írva, hogy „minden lengyelnek és nemzsdónak le kell vágni a fejét”, meg az, hogy „le a lengyelekkel”. Az irkalapot egy zsidó leány padja alatt találta meg, aki az osztály legjobb tanulója volt. Természetesen lengyel lányok találták meg és beadták a tanárnőnek. Amikor felelősségre vonta a zsidó iskolás lányt, az kategorikusan kijelentette, hogy nem ő írta, hanem valaki más, s ezért azt ajánlja, hogy kutassák át minden leány irkáját, hátha megtalálják azt a füzetet, amelyből egy lap hiányzik. A tanárnő meg is tette, átnézte a füzeteket és megállapította, hogy egy lengyel leány füzete hiányos. Amikor felelősségre vonta, az sirva vallotta be, hogy ő írta a gyűlölködő szavakat, mert szülei tanácsolták neki, hogy ezzel kompromittálja kollégáit. Az eset nagy feltűnést keltett az iskolában és a tarnowi zsidó lakosság körében is.

KITARTASSAL MINDEN ELÉRHETŐ

Két hitsorsos a meggazdagodás nehéz próbájáról beszélgetnek.

— Nézd — magyarázza az egyik — mind az alaja a kitarítás. Akinek kitarítása van, mi elér. Itt van például az a Napoleon. Mi volt? Egy kis korzikai fiskális gyereke volt tartással hadnagyból Franciaország császára.

— Igen, igen, — veti ellene a másik — de gégen az angolok mégis legyőzték.

— Igen, mert az angolok még kitarítottak.

BESZÉLGETÉS

— Ön süket? Na mondja már, mert szeretni, hogy süket-e Ön?

— Igen, igen. Rövidlátó vagyok...

MIT CSINÁLNAK A SZÉLSŐJOBBDALIAK

Ha szigorúan vesszük, akkor a szélsőjobbiai is osztályharcot csinálnak.

— Hogyan?

— A zsidókat másodosztályu polgárokká ják degradálni.

A LENGYELEKNÉL MINDEN MEGALLOTT

Az új diáksztrájk óta, amelyet azzal pártolnak ki, hogy a diákok állva maradnak az esők alatt, a következők elmondására bírta az lengyelországi zsidót.

— Nálunk állnak a diákok, állnak a profrok és — megállott a kultura is.

AHOGY AZ ARABOK ÜNNEPELNEK...

Sie haben Feuer gemacht in Balfour-Waferiern, den Balfour-declaration...

EGY SZOVJETTABORNOK KESERVEI A NYOLC FRONTON

Egy szovjettabornok jelentést tesz Sztalinról, ami a spanyol harctéren történik és között a következőket jelenti:

— Katonáink nem tudnak elég jól találni mert az ellenség nem áll a falhoz...

ABESSZINIA

Egy lengyel hitsorsos mondja, amit nem csak eredetiben elmondani:

— Der Negus leidet ict Not. Er tracht nicht jetzt megn Abesszinien, nun megen a-jen. (Kenyérgondjai vannak és Abesszinia a...

CSAK NE EMBERVÉRREL

— Csak az a leghőbb kívánságom, hogy Berlin-Róma-Tokió tengelyt ne kenjék emberrel, hogy jobban forogjon...

HA ELVESZIK A „JID”-ET...

Der ganze Dreieck, Berlin, Rom, Tokio sich auf „jidn”. Nemmt a weck die „idn-Dreieck, vos bleibt davon?...

EGY HERING ESET

Egy Wilhelm Schulze nevű halkereskedő állott heringes hordója mellé Berlinben és a kezöket kiáltotta:

— Kaufet meine Hering, sind gross und wie — Gering...

Erre bezárták. Amikor kijött a börtönből árulni kezdett és így szólt:

— Kaufet meine Hering — sind so groß fett, — wie vor zwei Wochen.

ELEGANCIA

Schmülke keresztberakott lábakkal ül a házban és nadrágját magasan felhuzza, hogy nija teljes pompájában érvényesüljön.

Barátja csodálkozva szólítja meg:

— Schmülke, hogy te milyen elegáns vagy milyen gyönyörű zokni van rajtad!

— Mbach! — mondja Schmülke, — már hete hordom és te csak most veszed észre?

NEM TUDJA, HOL ÁLL A FEJE

Reb Jichokot üldözi a sors. Egyik pechéri a másik. Egy napon a felesége látja, hogy gasan a feje fölött gesztikulál.

— De Jichok, mit csinálsz? — Kérde kettészetten a felesége.

— Nem látod? Vakarom a fejemel.

— A fejedet? De hiszen a fejed fölött gesztulál.

— Hát tudom én már, hol áll a fejem?

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORAD

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Udit — Fehérit — Fertőtlenít!

DENTONAL fogpasztával